

- Mångkulturåret 2006
sid 3
- Kammarrättsdom upprör
sid 4-5
- Kungsbacka kulturskola
sid 6-7

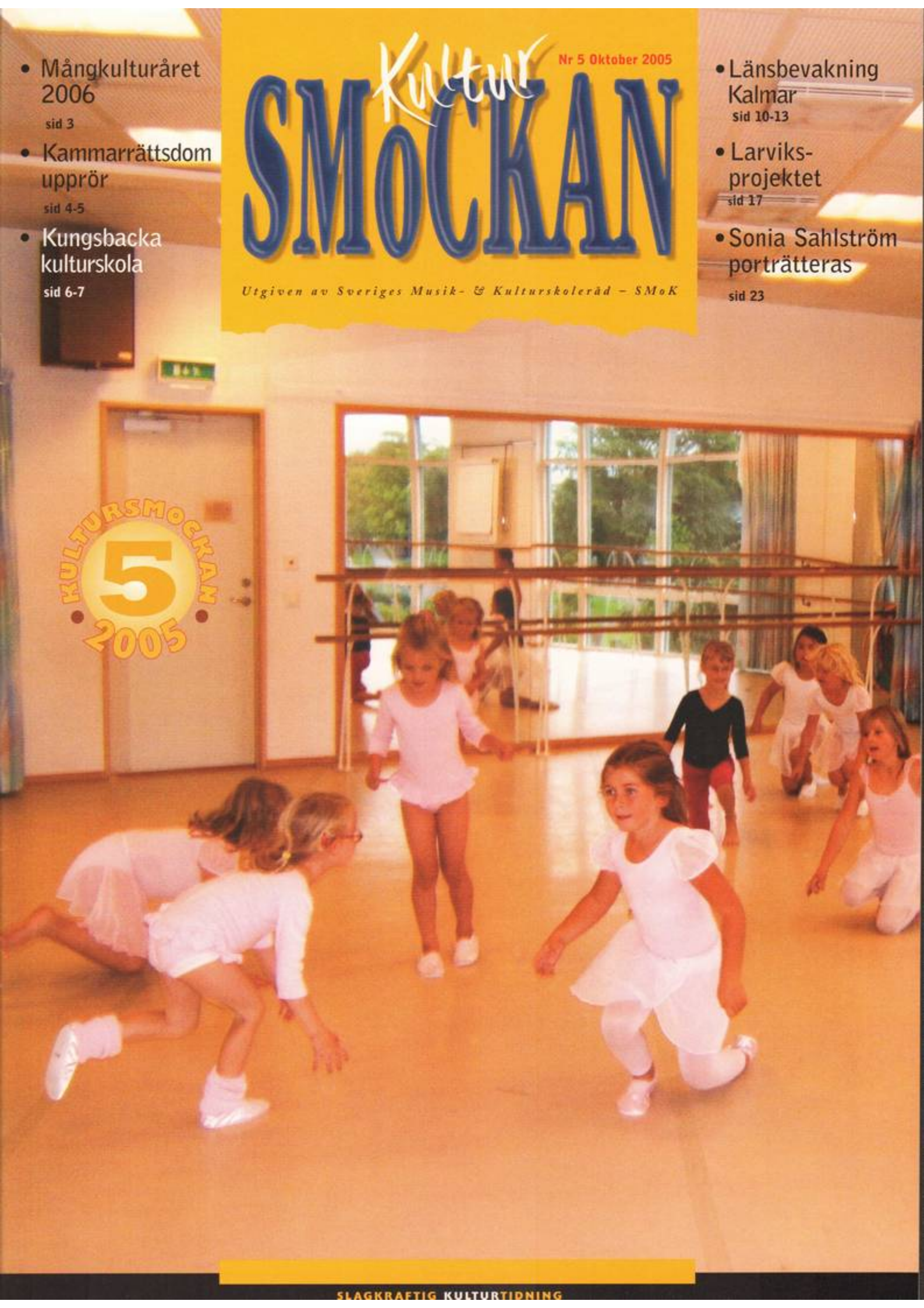
Kultur Nr 5 Oktober 2005

SMÖCKAN

Utgiven av Sveriges Musik- & Kulturskoleråd - SMoK

- Länsbevakning Kalmar
sid 10-13
- Larviksprojektet
sid 17
- Sonia Sahlström porträtteras
sid 23

KULTURSMÖCKAN
5
2005

LEDAREN

Lag eller inte lag, det är frågan...

Ur ett internationellt perspektiv är våra musik- och kulturskolor unika på många sätt. Inriktningen att alla oavsett ekonomiska, etniska eller geografiska faktorer skall ha möjlighet att delta är unikt – även om vi inte alltid når fram – ur ett internationellt perspektiv.

Lika unikt är det faktum att våra verksamheter helt och fullt är kommunala angelägenheter. Staten bebländar sig inte med vare sig lagar eller andra föreskrifter. I våra grannländer – Norge, Finland och Danmark – är situationen en annan. Lagstöd, läroplaner och andra styrdokument är en självklarhet. Gemensamt för dessa länder är att staten ställer krav på kommunerna att tillhandahålla ett musik-/kulturskoleutbud till barn och ungdomar. I Danmark ändras lagen inom kort från att ha varit en "möjlighetslag", vilket innebär att statsstöd utgår om kommunerna uppfyller vissa kriterier, till en "måstelag" där staten ställer krav på samtliga kommuner att erbjuda musik- eller kulturskoleutbud. Alltså ett ökat statligt engagemang!

I slutet av september hade P2s "Mitt i Musiken" ett inlägg där en musik- och kulturskolelag diskuterades med två ingångar. Dels hade riksdagspartierna fått svara på frågan om hur dom ser på nyttan och behovet av en musik- och kulturskolelag. Dels närmar sig dagen "d" för den av regeringen tillsatta Aktionsgruppen för barnkultur då förslagen skall presenteras till vilka åtgär-

der som staten bör vidta för att stärka barns rätt och möjlighet att få del av kulturverksamhet.

För en gångs skull får man tillstå att de flesta av riksdagspartierna hade en klar och begriplig uppfattning. Nämligen att man inte önskade en statlig inblandning i musik- och kulturskoleverksamheten. Undantagen var vänsterpartiet och möjligen socialdemokraterna. De senare hänvisade just till Aktionsgruppen och avvaktade förslagen därifrån. Med andra ord – man gör inte precis vägen inför tanken att införa en musik- och kulturskolelag oavsett borgerlig eller socialistisk tillhörighet!

HINDER ELLER MÖJLIGHET?

I en första anblick kan en lag framstå som både önskvärd och självklar.

Bibliotekslagen kom till för att i första hand säkra folkbiblioteken och de avgiftsfria boklånen. Förvisso har de målen uppnåtts men så mycket mer har inte hänt. Filialerna läggs fortfarande ned och barnbibliotekarierna lyser allt för ofta med sin frånvaro. För att inte prata om skolbiblioteken vars standard är katastrofal på allt för många skolor.

En lag som inte föreskriver kvantitet och kvalitet blir – att döma av bibliotekslagen – tämligen uddlös.

Musik- och kulturskolorna har i de allra flesta ett mycket starkt lokalt politiskt stöd. Undantag

finns naturligtvis men de är som väl är få. Om inte annat så inser politiker att en kommun som saknar ett gott kultur- och fritidsutbud kommer att få det svårt att locka nya eller motivera befintliga kommuninvånare att komma till, eller stanna i, kommunen.

Konklusionen av ovanstående kan alltså bli:

- En lag typ bibliotekslagen tvingar förvisso kommunerna att erbjuda ett musik- eller kulturskoleutbud. Men vad blir priset? Kommer kommunpolitikerna att brinna lika mycket för "sin" musik- eller kulturskola när farbror staten har delat ut sina order? Om lagen helt eller delvis reglerar kvantitet och kvalitet kommer per automatik golvet att bli tak? Dvs kommunerna gör bara det de måste?

- Å andra sidan kommer det alltid att finnas risk för att kommuner typ Uppvidinge och Nora hotar eller till och med tar bort den självklara rätt – beskriven i både de kulturpolitiska målen och Barnkonventionen – våra barn har att få utveckla sitt språk, sina känslor i och genom estetiska uttryck.

Välj själv. Lag - hinder eller möjlighet?

PER SJÖBERG,
ORDF. SMoK

5 INNEHÅLL

i detta nummer

Ledare.....	2	Strömbäcks musikalakademi.....	8	Larviksprojektet.....	17
Mångkulturåret 2006.....	3	Rockskolan i Hälsingland.....	9	Tarffita, ung dans.....	18-19
Kammarrättsdom upprör.....	4-5	Länsbevakning, Kalmar.....	10-13	Sally Säl.....	20-21
Kungsbacka kulturskola.....	6-7	Drömmen om pianoverkstad.....	14-15	Kulturnytt.....	22
		SMoK i Ingesund.....	16	Porträttet.....	23

KULTURSMOCKAN
DAUS TRYCK & MEDIA
893 80 BJÄSTA
TEL: 0660-26 61 00
FAX: 0660-26 61 10

ANSVARIG UTGIVARE
Per Sjöberg, SMoK

REDAKTÖR
Nils Ågren, 070-678 44 55
nise.agren@telia.com

PROJEKTLEDARE/ANNONSER
Jan Dyllicki, 0660-26 61 05
jan.dyllicki@dau.se

Annonsprislista kan laddas ned som pdf-fil från hemsidan www.daus.se

GRAFISK FORMGIVNING
Jobbny Altelind, 0660-26 61 31
jobbny.altelind@dau.se

REPRO • PRODUKTION • TRYCK
DAUS Tryck & Media, Bjästa

MEDVERKANDE I DETTA NUMMER

Per Sjöberg
Nils Ågren
Olof Wigren
Dag Krafft
Eva Corlin
Monica Karsbrink Löcbom

OMSLAGSFOTO:
Under ledning av danslärare Sandra Svensson provar 6-åringar olika rörelser i dansstudio på Kulturhuset Fyren.
Foto: Eva Corlin

Kultursmockan utges av SMoK, Sveriges Musik- och Kulturskoleråd

Kultursmockan nästa nummer: v. 48. Manusstopp för annonser: 15 november.

Tipsa Smockan!

Tel: 070- 678 44 55
Nils Ågren

Mångkulturåret 2006

Regeringen har utlyst 2006 till ett Mångkulturår. En rad myndigheter och institutioner inom framförallt kulturområdet har fått i uppdrag att genomföra verksamheter under året. Hur kommer Mångkulturåret att uppmärksammas på er musik/kulturskola?

Syftet med Mångkulturåret 2006 är att landets kulturverksamheter på ett bättre sätt ska spegla den etniska och kulturella mångfald som finns i dagens Sverige. Det ska inte bara ske under 2006 utan fortsätta även efter Mångkulturåret.

Kulturutövande och kulturutbud ska under 2006 och därefter vara en angelägenhet för fler och upplevas som jämställt och lika tillgängligt för alla. Från och med 2006 ska den etniska och kulturella mångfalden inom det offentligt finansierade kulturutbudet öka.

Regeringen har satt upp ett antal målsättningar:

- Kulturutbudet ska under 2006 och därefter generellt vara mångfacetterat och i större utsträckning än i dag aktualisera andra kulturuttryck än det traditionellt svenska eller västerländska.

- Andelen konstnärliga upphovsmän, utövare och kulturadministratörer med utomsvensk eller minoritetsbakgrund ska öka permanent och utgöra en större andel av de yrkesmässigt verksamma inom hela det offentligfinansierade kulturlivet.

- Kulturutbudet ska under 2006 och därefter generellt nå en bredare publik än i dag, inkluderande en ökad andel av befolkningen med utländsk bakgrund.

- Internationella samarbeten och ett aktivt utbyte av kultur över gränser bör öka.

SKA ÄNDRA STRUKTURER

För att nå målen har en kommitté för samordning av Mångkulturåret 2006 tillsatts, med Yvonne Rock som nationell samordnare. Yvonne Rock har tidigare varit chefsproducent på Västanå Teater i Värmland, chef för Judiska Teatern i Stockholm och har stor erfarenhet av projekt med inriktning på mångfald och demokrati. Med sitt judiska ursprung

har hon också själv erfarenhet av att vara svensk med dubbel kulturell identitet. I en intervju på Kulturrådets hemsida berättar Yvonne Rock vad vi kan förvänta oss av Mångkulturåret 2006:

– Jag ser i första hand Mångkulturåret som ett långsiktigt projekt med syfte att i grunden ändra strukturer, snarare än ett tillfälligt jippo, säger Yvonne Rock. Men givetvis måste det också hända en rad konkreta saker under själva året. Först och främst hoppas jag på en magnifik invigning i både Stockholm, Göteborg, Malmö och Umeå. Ett månads-långt fyrverkeri som kan uppstå i mötet mellan det fria kulturlivet och de statliga institutionerna.

– Jag ser fram emot flera nya samarbeten och möten, med aktörer såsom Malmö Museer, Riksställningar, Riksteatern, Rikskonserter, Världskulturmuseet, Göteborgs Dans- och Teaterfestival, Re:Orient, Selam, med flera. Konkret kan nämnas ett samarbete mellan IASPIS, Konstfack och Moderna Museet, ett projekt om tolerans som arrangeras av Levande Historia och Filminstitutet, samt en internationell konferens som Mångkulturellt centrum kommer att arrangera i Fittja.

HJULET HAR BÖRJAT RULLA

Mångkulturåret 2006 ska ge tydliga utslag i kulturlivet från 2007 och framåt. Annars är satsningen ett misslyckande har kulturminister Leif Pagrotsky klargjort vid ett möte med kulturpolitiker och kulturchefer från Stockholm, Malmö, Göteborg och Umeå.

Yvonne Rock hoppas också att regeringen anslår särskilda pengar till projekt och aktiviteter under Mångkulturåret och tror inte att det är någon risk att intresset för den viktiga frågan om mångkultur dör ut när 2006 är slut.

– Mångkulturåret är början på en långsiktig process som går ut på att ändra på grundläggande strukturer. Det kan handla om såväl rekrytering som publikarbete, repertoar, organisation med mera. En viktig uppgift blir att de styrelser som utses av regeringen måste bestå också av människor med annan kulturell bakgrund än den svenska. Först då kan förändringar ske långsiktigt. Men ärligt talat tror jag inte att intresset för mångkultur riskerar att slockna. Frågan har kommit att bli viktig för så många aktö-

rer inom kulturlivet, hjulet har bara börjat rulla, det finns ingen återvändo nu.

FRITT FRAM FÖR DEBATT

En webbplats för Mångkulturåret är under uppbyggnad, den ska innehålla ett kalendarium för året samt fungera som ett slags "speakers corner". Här skall det finnas möjlighet att fritt diskutera frågor om mångkultur, och förhoppningen är att hemsidan också kan göra det möjligt för olika aktörer att skapa nya nätverk och kontakter. Det ska vara fritt fram för debatt och diskussion på webbplatsen.

Regeringen har även lämnat en inbjudan till en lång rad myndigheter, institutioner, föreningar och organisationer att på olika sätt medverka i Mångkulturåret. Bland de inbjudna ryms bland annat alla landets kommuner, landsting och länsstyrelser men också allt från Svenska kyrkan till Hultsfredsfestivalen.

Text och foto: Nils Ågren

Lamine Cissokho från Senegal spelar kora. Lamine tillhör mandinkafolket och är griot – en västafrikansk benämning på en traditionsbärande där titeln går i arv från far till son. Numera kan även kvinnor vara grioter. Här spelar Lamine med Cosmogriot från Falun på Urkult i Nässäter – en festival som sjöder av mångkultur.

Vad gör din skola under Mångkulturåret 2006?

Skriv till Smockan och berätta om ni har några planerade aktiviteter för Mångkulturåret. Kanske kan vi berätta om det i nästa nummer.

E-posta till nisse.agren@telia.com

Senast 3 november vill vi ha svar om vi ska hinna få med det i årets sista nummer av Smockan.

Skatteverket skapar KULTURSKANDAL

En tvist mellan skattemyndigheten i Gävle och en musiklärare har lett till en dom i kammarrätten i Sundsvall som kan få förödande konsekvenser för musiklärare och musik/kulturskolor i hela landet. Nu finns en prejudicerande dom som innebär att musiklärare inte längre har rätt att göra värdeminskingsavdrag i sin deklaration för inköpta instrument.

– Om musiklärare i fortsättningen inte ska kunna upprätthålla en professionell kvalitetsnivå på de instrument man övar och undervisar på kommer självfallet kvaliteten på musik- och kulturskolornas verksamhet bli allvarligt lidande. Detta drabbar eleverna och är i så fall en kulturskandal av avsevärda mått, säger Ola Persson, rektor vid Tierps Musikskola.

Bakgrunden är en deklaration från musikläraren Pelle Zetterberg i Hudiksvall som yrkade avdrag för inköp av bland annat en gitarr och en gitarrförstärkare. Han fick avslag från skattemyndigheten i Gävle men överklagade och fick rätt i länsrätten i Gävleborgs län.

Skattemyndigheten överklagade i sin tur till kammarrätten i Sundsvall och där har man gått på skattemyndighetens linje och nekar därigenom Zetterberg avdragsrätt. Domen överklagades därefter ytterligare en gång av Zetterberg men Regeringsrätten beslutade i maj i år att inte bevilja prövningstillstånd.

MÅNGA DRABBAS

Det här innebär att kammarrättens dom blir prejudicerande, vilket många musiklärare har fått erfara när de fått avslag på sina avdragsyrkanden. En av dem är Ola Persson.

– Det började med att jag själv fick en

förfrågan från skattemyndigheten om min egen avskrivning, och de hänvisade till den här domen i kammarrätten. Jag har hört mig för bland kollegor och många har problem med det här, domen är okänd numera och jag anser att den bygger på en rad felaktigheter, säger Ola Persson.

I domen skriver kammarrätten att det inte finns några handlingar som visar att musikläraren varit ålagd av arbetsgivaren att köpa egna instrument för att fullgöra sin tjänst som musiklärare. Rätten skriver också att för anställda inom stat och kommun tillhandahåller arbetsgivaren utrustning som gör att arbetstagaren kan fullgöra sina arbetsuppgifter.

– Men det gäller inte på musik/kulturskolor, förutom i några få fall, säger Ola Persson, som också reagerar över att kammarrätten ändrat formuleringen av ett viktigt stycke.

FÅR FEL UPPFATTNING

I länsrättens dom står: "Stat och kommun torde i regel ersätta den anställda för sådana kostnader som bedöms nödvändiga för tjänstens fullgörande. Vanligtvis tillhandahålls också erforderligt material."

I kammarrättens dom är formuleringen: "Vad gäller anställda inom stat och

kommun tillhandahåller arbetsgivaren sådan utrustning att arbetstagaren kan fullgöra sin arbetsuppgift."

– Handläggare på skatteverket som läser kammarrättens dom får uppfattningen att anställda inom stat och kommun alltid får ersättning av sin arbetsgivare, och då kan de hänvisa till detta. Men det stämmer inte med verkligheten.

Kammarrätten bestod av två kammarrättsråd och en assessor, men rätten var inte enig i sin bedömning. En av rättsens ledamöter var skiljaktig och hänvisade till en dom i Regeringsrätten från 1979 där en musiklärare medgavs värdeminskingsavdrag på en del av anskaffningskostnaden för en flygel.

Där hade länsrätten och kammarrätten inte ändrat på taxeringsnämndens beslut att avslå lärarens avdragsyrkan, men Regeringsrätten gav henne rätt med motivering att hon för sin tjänst ansågs ha behov av eget instrument för att kunna upprätthålla sin färdighet, lära in nya musikstycken och förbereda lektioner.

DOMEN ETT HOT MOT SKOLORNA

– Musiklärare har i alla år gjort och fått beviljat värdeminskingsavdrag. Man köper in instrument med vetskap om att man kan dra av detta. Jag ser den här domen som ett hot mot skolorna, det här är en kvalitetsfråga för hela musik- och kulturskoleverksamheten. Har lärare inte möjlighet att dra av för sina instrument så drar man sig nog för att köpa in dem, och musikskolorna har inte möjlighet att skaffa instrument av den kvalitet som lärarna behöver.

– Kammarrätten har dessutom helt struntat i arbetsgivarens och facket's intyg. Är det inte vi som arbetsgivare som ska avgöra vad våra musiklärare ska ha för instrument, eller ska kammarrätten avgöra det? Det är helt absurt.

Ola Persson anser att den äldre domen i Regeringsrätten i högre grad borde vara prejudicerande än kammarrättsdomen, som han tycker är högst tvivelaktig. Han befävar också att det här kan leda till att musiklärare, som även är verksamma som utövande musiker, inte kommer att vilja eller kunna fortsätta med musikutövning.

– Konsekvenserna av att musiklärare inte förutsätts äga egna instrument i sitt läraryrke – som är konsekvensen av denna dom – kommer att drabba kvalitén på undervisningen och därmed musikeleverna i Sveriges musikskoleverksamhet.

Text: Nils Ågren

Foto: Stefan Andersson

Kammarrättsdomen leder till att musiklärare får svårt att göra avdrag för inköpta instrument. Personerna på bilden har ingen koppling till artikeln.

Utdrag ur kammarrättens dom 3192-01:

"I målet har inte inkommit några handlingar som utvisar att Pelle Zetterberg av arbetsgivaren varit ålagd att införskaffa instrument för fullgörande av sin tjänst som musikalärare.

I föreliggande fall är det fråga om ett frivilligt val från kommunanställd musikalärare att använda egen gitarr, gitarrförstärkare och egna noter i sin yrkesutövning.

Vad gäller anställda inom stat och kommun tillhandahåller arbetsgivaren sådan utrustning att arbetstagaren kan fullgöra sin ar-

betsuppgift. Avstår den skattskyldige från att köpa egna instrument för att användas i tjänsten eller väljer han att inte använda egna instrument i tjänsten kan han ändå fullgöra sin tjänst.

På samma sätt som när det gäller datorer har musikalärare, med ett rimligt mått av planerande, tillgång till arbetsgivarens instrument för förberedelse, planering och genomförande av undervisning.

Den skattskyldiges personliga val avseende hur och med vilken utrustning undervis-

ningen skall bedrivas har ingen betydelse för avdragsrätt vid taxeringen. Väljer musikaläraren att använda egna instrument i undervisningen eller vid förberedelser i hemmet är kostnaden härför ej att hänföra till kostnad som varit nödig för tjänstens fullgörande. Avdrag kan därför inte medges."

(Domen är daterad 2003-11-12. Den har överklagats till Regeringsrätten som 2005-05-02 beslutade att inte bevilja prövningstillstånd.)

Läraryrket: "komplex problematik"

- Det här är ingen lätt fråga. Domen har ett märkligt resonemang och en av ledamöterna har dessutom reserverat sig. Läser man domen får man uppfattningen att rätten har gjort en bedömning men inte riktigt förstått problematiken.

Det säger Peter Holfve, på Läraryrket, som mycket väl känner till det aktuella fallet.

- Det här är ingen lätt fråga och det är en olycklig dom. Jag har fått in flera fall där musikalärare har fått avslag på sina avdragsyrkanden samtidigt som deras kollegor har fått igenom sina. Man kan väl tolka det som att några handläggare på skattemyndigheten har blivit nitiska.

Läraryrketets grundinställning är att arbetsgivaren ska tillhandahålla instrument så att musikalärarna klarar av undervisningen.

- Så är det inom andra yrken så varför ska det vara undantaget instrumentlärarna? Problemet är att instrumentlärarna inte alltid vill ha de instrument, som of-

tast är sämre, som skolorna tillhandahåller. De vill spela på sina egna instrument. Självklart ska skolorna tillhandahålla bra instrument, det ska inte hänga på att arbetstagaren ska ha egna instrument. På några skolor har man också köpt in väldigt bra instrument, säger Peter Holfve.

Det ligger också en försäkringsfråga i att instrumenten ska tillhandahållas av skolan. Instrumentförsäkringen genom Läraryrket gäller inte lärarnas privata instrument, även om de använder dem i undervisningen i skolan.

- Hela fallet innehåller komplex problematik och det är olyckligt om det här ska ställas mot att barn inte ska kunna lära sig spela instrument på ett bra sätt.

Nils Ågren

"Jag blir medvetet misstolkad"

Musikaläraren Pelle Zetterberg i Hudiksvall känner sig misstolkad av både den lokala skatttjänstemannen och kammarrätten. Men än har han inte gett upp den här kampen.

- Jag får tyvärr inget prövningstillstånd i Regeringsrätten, de hänvisar till domen

från 1979, säger Pelle Zetterberg.

En dom i Regeringsrätten som talar till Zetterbergs fördel (se huvudartikeln).

- Ja, men nu plötsligt har domen i kammarrätten fått högre status än domen i Regeringsrätten. Alla skattemyndigheter hänvisar till kammarrättsdomen och nu drabbas musikalärare över hela landet för att jag har varit envis.

Zetterberg hävdar att den lokala skatttjänstemannen i Hudiksvall valt att tolka hans uppgifter felaktigt. Bland annat gäller det summan på det yrkade avdraget.

- Jag skrev totalsumman och att jag avsåg att skriva av den på fem år. Men

istället har de valt att tolka det så att jag vill dra av hela summan fem gånger. Jag har hamnat i ett ordkrig med skatttjänstemannen och jag uppfattar det som att jag medvetet misstolkas av både honom och kammarrätten.

Riktigt hur han ska gå vidare med det här vet inte Zetterberg, men han ska i alla fall försöka.

- Det hade väl varit okey om bara jag själv hade drabbats av det här, men det som irriterar mig är att det här drabbar lärare över hela landet.

Nils Ågren

Den aktuella skatttjänstemannen har fått möjlighet att kommentera ärendet, men inte gjort det

Hur gör skolorna?

På Kulturskolan i Sundsvall har man köpt in tjänsteinstrument till musikalärarna, ett system som uppskattas av lärarna. - Tidigare betalade vi en ersättning till de lärare som använde egna instrument men så hade vi engångspengar över som vi ville investera så vi köpte in instrument av hygglig kvalitet, berättar rektor Ann Britt Sörensen.

Några av lärarna i Sundsvall var tveksamma till en början, de ville fortsätta med sina egna instrument.

- Men de har tänkt om och tycker att det här är ett bra system. Nu täcks alla instrument av instrumentförsäkringen.

Den investering vi gjorde tjänar vi också igen på några år i och med att vi slipper betala ut ersättning till lärarna.

I Ljusdal köper kommunen inte in instrument till musikskolans lärare men däremot ger skolan en ersättning till dem som använder sig av egna instru-

ment. Ersättningen har funnits i fyra år och kunde införas tack vare ökat anslag från kommunen.

- Vi hade turen att chefekonomen på kommunen tyckte att det här var viktigt, berättar musikledaren Stefan Valsberg.

Nils Ågren

**Hur fungerar det på er musik/kulturskola?
Vad anser ni om domen i kammarrätten?
Kan den få konsekvenser för er skola?**

Skriv till Smockan och berätta.

E-posta till nisse.agren@telia.com

Full aktivitet i

Under ledning av danslärare Sandra Svensson provar 6-åringar olika rörelser i dansstudion på Kulturhuset Fyren.

En grupp gymnasieelever har valt drama som tillvalsfämne och instrueras av dramapedagog Maria Andrén i teaterlokalen Svarten.

I Kungälv Kulturskola erbjuds eleverna ökad självkänsla, att träna samarbetsförmågan och upplevelsen att lyckas. Konstnärlig kunskap är kul och lusten att delta i verksamheten ska vara minst lika stor när eleven slutar vid 20 års ålder som när eleven börjar.

Alla mellan 6 och 20 år, som tycker om att sjunga, dansa, musicera, måla eller spela teater och är folkbokförda i Kungälv kommun, söder om Göteborg, kan söka till kulturskolans frivilliga undervisning i dessa ämnen. Att utveckla sig konstnärligt ger barn och ungdomar ett språk och verktyg för att utbilda sig själva som individer.

– Kulturskolor är lika viktiga för barnens utveckling som AD-droppar. Kul-

turskolor är en av samhällets mest betydelsefulla uppgifter, säger skolan rektor Staffan Smith och betonar vikten av att få använda båda hjärnhalvorna.

Med en gedigen lärarbakgrund och eget kulturutövande under många år, säger han att det är roligt att gå till jobbet varje dag. Eftersom eleverna själva valt att söka till kulturskolan har de entusiastiska lärarna inte alls samma ordningsproblem som i grundskolan.

ESTETISKT KOMPLEMENT

Kulturskolan är en del av Kungälv kommuns skolverksamhet och ett estetiskt komplement till ordinarie undervisning. Skolan har cirka 50 lärare och 2 000 elever, vilket är ett högt antal per kommuninnevävare, och 1 500 elever står på kö. Förtur har barn och ungdomar från kulturskolor i andra kommuner om de flyttar till Kungälv.

Kulturskolan är en naturlig del i stadens kulturliv och har starkt gehör från kommunen. Trots sparbetning är terminsavgiften relativt låg, med 700 kronor per elev och termin, från 2006 kommer avgiften att höjas till 800 kronor. Första året lånar skolan ut blås- och stråkinstrument, men kan inte garantera att dessa räcker till alla. Därför fördelas in-

strumenten genom lottning.

– Varje människa är unik. Vi arbetar med upplevelser och glädjen över att lyckas. Därför skall elevernas skapande inte betraktas som rätt eller fel. Istället är läraren inspiratör och färdigheterna kommer när eleven får hjälp att höja ribban ytterligare, säger Staffan Smith.

Kulturskolan har lokaler för musik, dans och teater i Kulturhuset Fyren och i Esteten, men även egna lokaler i skolorna runt omkring i kommunen. Tanken på en kulturskola, som vuxit fram ur den tidigare kommunala musikskolan, började ta form i samband med en gemensam lösning av ett nytt huvudbibliotek för drygt tio år sedan.

Kulturhuset liknar med sin runda form de fyror som finns längs den nordhalländska kusten och fick sitt namn efter en tävling. Fyren var, och är fortfarande, unik i Norden, genom alla dubbelfunktioner och multiutnyttjande. Ett enastående samarbete mellan arkitekt, brukare, byggare och konstnärer, där alla hjälptes åt och bidrog med kunskaper.

Det runda Kulturtorget i husets mitt är till vardags bibliotek, och med stor flexibilitet kan det förvandlas till en större scen för konserter och teater.

DELTA AKTIVT I KULTURLIVET

En trappa upp har kulturskolan övningsrum för musik och dans. På samma våning repeterar kulturskolans orkestrar i konsertsalen Snäckan. Totalt har skolan 21 ensembler och orkestrar, allt från symfoniorkestrar, till stråkgrupper, cel-

Kungsbacka

loensemble, storband, tre blåsorkestrar, renässansensemble, flöjtband, saxgrupp, vuxenstorband, ett antal körer samt flertalet pop- och rockgrupper. Därtill ett antal dans, teater- och konstgrupper.

Både elever och lärare deltar aktivt i kommunens kulturliv med konserter, uppvisningar på skolor och andra sammanhang. Under cirka 25 skolveckor ges 65-70 produktioner. För en del konserter där avgifter tas ut får skolan in pengar till musikläger och work-shops.

Slagverksundervisningen sker i första hand på Kulturhuset Fyren, men även på några skolor i kommunen. Eleverna får börja med trumset och därefter pröva xylofon, vibrafon, marimba, pukor eller congas. Pianostudio och lokaler för blåsinstrument, stråkar, el- och akustisk gitarr samt elbas finns också i den inspirerande miljön på Fyren – med sina konstnärliga utsmyckningar. För kulturskolan har konstnären Leif Ericsson dekorerat väggar och dörrar med bland annat clownmotiv.

GENERATIONSGRUPPER

I Fyrens teaterlokal Svarten och i Vårslaskolans aula kan eleverna börja spela teater redan från nio års ålder. Föräldrar bjuds in till föreställningar och att delta tillsammans med barnen. De mer erfarna grupperna spelar inför en större publik på Kungsbacka teater och har senare möjlighet att fortsätta i vuxengruppen på Kungsbacka teaterverkstad. Skolan har gott om rekvisita, kostymer, smink och teaterljus, vilket skapar den rätta magin.

Musikalundervisning, körsång, solosång, sjunga i grupp, showtime, pop & rockverkstad är ytterligare några av kulturskolans många utbildningar.

Huset intill Fyren heter Esteten och rymmer stora ljusa ateljéer för arbete med måleri, grafik, skulptur, keramik och datagrafik. I åldersindelade grupper får barn och ungdomar utveckla sina kunskaper inom bildskapandets olika

områden och tekniker.

Varje år ordnas utställningar då elevernas alster visas för släkt och vänner. I generationsgrupper kan barn redan från fyra till sex år börja skapa tillsammans med en vuxen familjemedlem, förälder, farfar eller mormor.

UTVECKLA HELA INDIVIDEN

På Esteten, i några av kommunens skolor samt i studion på Kulturhuset ges undervisning i scenisk dans. De yngsta från sex till åtta år börjar med dansmix, vilket är en grund för den konstnärliga dansen. Därefter kan eleverna välja balett, modern nutida dans, eller jazzdans med förgreningar till disco, funk, hiphop och streetdance.

Beroende på intresse anordnas en specialgrupp för killar från nio år. För vuxna över 20 år finns undervisning i jazzdans. Skolan är öppen för nya idéer och förslag när det gäller vuxenutbildning, vilket helt finansieras genom elevavgifter.

Demokrati, empati och kulturell mångfald är några av nyckelorden för verksamheten i Kulturskolan, som vill utveckla hela individen och finna nya vägar för att nå ut till eleverna. En nyhet sedan i höstas är en föräldrakurs i Suzuki-metoden, för att kunna vara hjälplärare när barnen övar hemma. Metodiken innebär att eleven lär sig spela före notinlärning, precis som barn lär sig prata innan de kan läsa. Noter och teori kommer in senare i undervisningen, som finns för fiol, cello och piano. Sedan i höstas sker också utbildning i musikterapi och samarbete med särskolan.

Av kulturskolans elever går en del vidare till utbildningar inom konst, musik, teater eller dans. Men de flesta väljer andra yrken, det viktigaste är ändå en berikande personlig utveckling. Kreativa kunskaper kommer alltid till nytta, antingen på jobbet, fritiden eller bådadera.

– Att nå eleverna redan under förskoletiden, säger Staffan Smith, är därför en investering för att skapa och utveckla

den kvalitet som kommer att krävas av framtidens medborgare.

Text och foto: Eva Corlin

I slagverkslokalen får Adam Greisen, 14 år, undervisning i ackord och gebr på elbas av Tom Tveita.

SEIKO tuners & metronomes
www.seiko-syd.co.jp/music

STX-1 och SAT-500 är två av årets nyheter från Seiko. Seiko finner du hos alla välsorterade musikaffärer.

550 kr

SEIKO STX-1

- Kromatisk stämapparat med genialisk klämme.
- Inbyggd vibrationsensor, mikrofon och ton-generator.

250 kr

SEIKO SAT-500

- Kromatisk stämapparat med transponeringsfunktion (för instrument i C, Bb, Eb och F)
- Inbyggd mikrofon och tele in-och utgång för elgitarr och elbas

importör:
javi|musik
www.javimusik.se

Nu kan du handla noter direkt från
WWW.nylund-son.se

- ✓ Stort sortiment
- ✓ Bra priser!
- ✓ Snabba leveranser

NYLUND & SON

Engelska influenser och stort hjärta präglar Strömbäcks Musikalakademi

Sång, dans och teater i en och samma utbildning. Vad blir det? Jo, en yrkesutbildning för blivande musikalartister.

På Strömbäck, en folkhögskola två mil söder om Umeå, bedrivs en tvåårig Musikalakademi. Intressant i sig. Men i synnerhet för samarbetet med väl ansedda Royal Academy of Music i London.

Strömbäcks Folkhögskola har haft verksamhet sedan 1955, då EFS i Västerbotten köpte in området där lokalerna finns. Därefter har det skett en kontinuerlig utveckling på alla sätt.

I dag finns, förutom musikalutbildning, bland annat linjer för journalister och vuxendövtolkare. Totalt går 150 studenter på Strömbäck.

Huvudmän är EFS Västerbotten, Luleå stift och Umeå kyrkliga samfällighet. – Musikalakademien startade utifrån en vision att kunna bedriva en högt kvalificerad yrkesutbildning i musikteater med en genomtänkt pedagogisk ide där samarbete och hjärta – inte utslagning och konkurrens – genomsyrar arbetet. Att utbildningen också skall vara gratis var en förutsättning, säger läraren och utbildningsansvarige Leif Edberg.

Den utbildningsstrategin förde Musikalakademien till London för att se hur man där arbetar med musikteater.

EXKLUSIVT SAMARBETE

– Det blev åtskilliga resor och många besök på allehanda utbildningar. Vid varje besök kunde vi konstatera att ett gemensamt namn dök upp och det var professor Mary Hammond.

Hon arbetar vid Royal Academy of Music och leder deras institution för musikteater.

– Det visade sig snart att vi hade liknande värderingar och en samsyn på vad vi eftersträvar med våra utbildningar. Efter månader av sammanträden i London och Umeå växte en personlig vänskap fram som i dags dato har lett till ett nära samarbete mellan de två utbildningsinstitutionerna, säger Leif Edberg.

Att Strömbäcks Musikalakademi har tillgång till den kunskap som redan är väl etablerad i London betraktar Leif som ovärderligt i sammanhanget.

– Vårt samarbete sträcker sig från gästlärare och kursplaner till validering och rådgivning.

Från musikalen *Oliver*.

Från musikalen *A tribute to Andrew Lloyd Webber*.

Utbildningen utvecklas naturligtvis hela tiden.

– Intresset för att studera hos oss ökar explosionsartat år från år. Detta ser vi som mycket glädjande tillika med att så många som vi utexaminerar får jobb efter utbildningen.

MÅSTE BRINNA

Musikalakademien lägger lika stor vikt vid alla de tre disciplinerna sång, dans och teater.

– Det behöver inte betyda en exakt likvärdighet i timal men likvärdigheten i betydelse är en förutsättning för möjligheten till den mångsidighet som präglar musikteaterartisten.

– Att ha en tillräcklig utvecklingspotential för sång är dock ett måste i vår utbildning

Men att sjunga bra, dansa bra och spela teater bra räcker inte – man måste framförallt ha ett brinnande intresse och utvecklingspotential av att vilja förena disciplinerna, säger Leif Edberg.

Visionen inför framtiden är att bli än-

nu bättre på alla plan och kunna utveckla och fördjupa våra kunskaper.

Eleverna ska vara väl förberedda för världen utanför skolan när de avslutat sin utbildning och ska skaffa jobb.

BRA FORTSÄTTNING

För många av dem som gått utbildningen hittills har fortsättningen varit lysande.

– Musikalakademiens forna studenter finns idag i huvudroller och i ensembler över hela Europa och det känns fantastiskt roligt, säger Leif Edberg.

Just nu arbetar Musikalakademien med ett integrationsprojekt i musikalen *Cabaret*.

– Sedan blir det julkonsert, resa till London och studier vid RAM, uppsättning av musikal och ett Agent Showcase där agenter från London inbjuds.

Ny intagning till Musikalakademien sker under varen.

Text: Olof Wigren

Foto: Strömbäcks Folkhögskola

Från musikalen *Little Shop of Horrors*.

Paseo Guitar Music
Sångböcker
Gitarrmusik, m.m.
www.paseoguitar.com
paulheltten@paseoguitar.com
tel. 031 82 79 23, 0706 62 07 11

Från musikalen *Miss Saigon*.

MR. BLACK: ACCEPT NO SUBSTITUTES.**School of Rock**

Verklighetens School of Rock

I filmen "School of Rock" vände skådespelaren Jack Black upp och ned på en skolklass och satte sin egen prägel på undervisningen. I strävan efter att skapa ett rockband, med sig själv som frontfigur.

I verkligheten finns det en motsvarighet. Om än mindre skrövad och utan galne Jack Black. Vi hittar den i Hälsingland.

Idén till Rockskolan föddes i slutet av 80-talet i Söderhamn.

– Några musiker tyckte att det behövdes ett komplement till musikskolans verksamhet och deras mer klassiskt inriktade undervisning, säger Stefan Zell på Studieförbundet Bilda som driver Rockskolan.

Han fortsätter:

– Efter att dessa musiker haft kontakt med oss startade Rockskolan på hösten 1989. Den var då, och är än idag, ett samarbete mellan Musikskolan i Söderhamn och Bilda Hälsingland.

Under åren har den växt sig stark och har årligen cirka 90 platser till förfogande och antalet sökande brukar vara runt 120 elever.

BÄTTRE FART I BOLLNÄS

I Bollnäs har Rockskolan körts mer på halvfart ett tag.

Den bedrivs i Kulturskolans lokaler på Nyhamre skola. Lärarna handplockas av Rockskolan i samråd med Bollnäs Kulturskola.

– Från och med förra året bestämdes det att vi skulle satsa hårdare även där eftersom vi anser att elevunderlaget borde vara minst lika bra som i Söderhamn. Vi börjar nu närma oss 30 elever i Bollnäs men siktar som sagt på att uppnå samma volym som i Söderhamn, säger Stefan Zell.

Målet med Rockskolan är främst att få unga människor att upptäcka glädjen med att spela och att hitta nya sätt att uttrycka sig.

– I längden hoppas vi naturligtvis på att Rockskolan berikar den lokala ortens musikliv genom bland annat fler band och spelningar.

Stefan Zell ser klara likheter mellan filmen "School of Rock" och Rockskolan.

– Den filmen beskriver faktiskt ganska klockrent vad Rockskolan går ut på. Naturligtvis på Hollywoods speciella vis men grunden är densamma.

"LEARNING BY DOING"

– Rockskolan handlar i grund och botten om att ha kul. Vi fokuserar därför på

att praktiskt spela istället för notlära och teori. Går man på Rockskolan lär man sig inte noter utan grundtanken är att man ska stå och svettas i en repa som vilket annat rock/popband som helst. "Learning by doing", helt enkelt.

– Under höstterminen spelar vi i instrumentgrupper om cirka fem personer. Gitarrister för sig, bassister för sig o s v. Under vårterminen slår vi samman alla elever i lika band som spelar valfria låtar ur populärmusikens breda flora. Vi avslutar allt i maj med en konsert för vänner och familj, säger Stefan Zell.

Upplägget har varit så gott som det samma ända sedan starten.

– Den har varit väldigt framgångsrik och därför ser vi i dagsläget ingen anledning att ändra den.

JOBBAR I MEDVIND

Bollnäs Kulturskola fick pris som Årets Musik- och Kulturskola tidigare i år, utsedd av Svenska Musikrådet.

– Vi mår bra och har jobbat i medvind under flera års tid, berättar Kenneth Eriksson på skolan. Politikerna här i Bollnäs satsar på oss och har bland annat använt en del av de så kallade Wernerssonpengarna till att anställa tre nya musiklärare under en treårsperiod. Dessutom har vi utökat vår ordinarie musikundervisning med Hemslojdskola och Skapande trä.

Flera ensembler är verksamma på olika nivåer och eleverna sätts in i en grupp senast under sitta andra spelår.

– Då är det större chans att de fortsätter. Och vi har bra spridning när det gäller instrumentval. Även om också vi märker av en nedgång på vissa instrument.

Väntelistan på gitarr och slagverk är dock lång.

– Så vi är glada för vårt samarbete med Rockskolan som innebär att fler elever får chansen att spela, säger Kenneth Eriksson.

Olof Wigren

Nilton.se
Stands for Music

031-795 01 50
www.nilton.se
Ring!

Not-, Mic-, Instrument-,
Ljud & Ljus-Stativ

Utökat
sortiment

Smockan
besöker...

Kalmar län

Kalmar län består av tolv kommuner, alla utom Torsås kommun bedriver musik/kulturskoleverksamhet i kommunal regi. SMoK:s Dag Krafft har besökt två av skolorna, i övrigt har skolorna själva fått berätta om sin verksamhet. Smockans ambition är att på ett liknande sätt spegla ett nytt län i varje nummer.

Musikskolan

Högt betyg för Kalmar kulturskola

Sedan Staffan Jonsson i april 2004 tillträdde som chef för Kalmar Kulturskola har mycket hänt. Bland annat har man formulerat utvärderingsbara mål och breddat kulturskolan. Dessutom har en stor extern djupgranskning av kulturskolan skett.

Staffan, med bakgrund inom film och teater, kom till kulturskolan efter att ha lämnat chefskapet på länsteatern i Kalmar. Hans uppdrag från nämnden var att bredda kulturskolan, som tidigare innehöll 90 procent musikundervisning. Ambitionen var att skapa en kulturskola i dess rätta bemärkelse. Nu satsas stort på bland annat dramaämnet med två nyanställda dramapedagoger och dessutom lyfts samverkan mellan konstformerna inom kulturskolan fram tydligt – nya konstellationer ska till enligt Staffan.

Staffan Jonsson, chef för kulturskolan i Kalmar, framför Olandsbron.

Kulturskolan ligger under en kultur- och fritidsnämnd, vilket Staffan är nöjd med. Kulturskolan blir en stor del av nämndområdet och politiker och tjänstemän kommer nära verksamheten vilket bidrar till en ökad förståelse, anser han.

Stor energi har använts till att formulera utvärderingsbara mål för kulturskolan och att ta reda på hur brukarna uppfattar skolan. Vid mitt besök hade resultatet av vårens enkät nyligen presenterats och det var glädjande gott.

Ca 95 procent tyckte att kulturskolans undervisning var bra, eleverna kände sig välkomna och lärarna lyssnade på dem. På en 5-gradig skala låg snittbetyget på 4,7. Staffan var stolt över resultatet och passade på att berömma sin personal som han ansåg inneha en enorm kompetens och att de verkligen bryr och bemedlar sig om sina elever.

Problemområden finns naturligtvis. Att utveckla skolans blås är högprioriterat, något som fler i musik/kulturskoleverige brottas med. Med "Brasslek",

"Blås-kickoff", och "Blåsbus" tar lärarna nya tag för att vända trenden.

Den genomgripande revisionen av kulturskolan under våren 2005 var också mycket positiv i sin bedömning av skolan. Efter djupintervjuer av personal och efter att ha tagit del av allt som rör kulturskolan kunde revisorerna inte hitta något att kritisera. Resultatet stärker naturligtvis skolan, ger signal att de är på rätt väg och Staffan andas också hoppfullhet och förväntan inför framtiden.

Text och foto: Dag Krafft

Ett lyft för musikämnet i Mönsterås

Mönsterås Musik- & Kulturskola är ganska traditionell. Det som kanske är specifikt är vårt upplägg med drama och ensembleverksamhet i grundskola/gymnasium. Här följer ett utdrag ur vår arbetsplan:

"Skolan har som uppdrag att bedriva frivillig instrumental och ensembleundervisning, samt att integrering med grundskolans verksamhet F-6 sker så att eleverna viss tid får undervisning av särskilt utbildade lärare i sång/rytmik/drama. I år 7-9 och gymnasieskolan skall eleverna få möjlighet att fördjupa sig inom något av ovan nämnda områden genom elevens val eller profilering."

Det ekonomiseras genom att musikskolan har en budgeterad tjänst för detta, samt att grundskola/gymnasium skjuter till motsvarande en tjänst. Detta är beslutat i Barn och Utbildningsnämnden, så vi behöver inte varje år gå ut och sälja detta, utan det löper på tills vidare. Denna verksamhet har medfört att det har blivit ett lyft för musikämnet ute på skolenheterna tack vare att det kommer välutbildade pedagoger från musikskolan.

Vårterminen 2006 startar man en Blåslinje på gymnasiet i Mönsterås. Verksamheten kommer att integreras med musikskolan.

Bengt Andersson

Västervik andas optimism

Från den vackra byggnaden strömmar saxofonmusik ut över Esplanaden i Västervik. Musik- och kulturskolan ligger i en egen byggnad, ett gammalt stenhus mitt i staden. Inuti syns att huset inte är helt ändamålsenligt för verksamheten, men en egen hemvist för skolans pedagoger och övrig personal kan inte nog värderas.

I Kalmar läns norra utpost styr Peter Andersson musik- och kulturskolan. Drama/teaterämnet har nyligen etablerat sig i kommunen, tack vare Sparbankstiftelsen. I politikernas utvecklingsplan talas om en ren kulturskola, men Peter vill att andra förutsättningar också måste falla på plats, till exempel ändamålsenliga lokaler för alla ämnesinriktningar, innan ett eventuellt beslut tas.

Västervik, med 37 000 invånare i kommunen och 23 000 i centralorten, är vidsträckt till ytan. Invånarantalet är skapligt stabilt trots företagsnedläggningar. Den unga lärarkåren och Peter som ledare andas optimism och framåtanda. Efter nämndbyte från skola till kultur ser man fördelarna med att vara en stor del av ett litet nämndområde istället för att vara en lilleputt under en stor nämnd.

Vad står då på önskelistan? Jo, en ordentlig konsertscen i staden med övningsscen och mer samverkan mellan musik- och kulturskolan och grundskolan önskas. Det senare är på gång säger

Peter, efter lyckade samspejsprojekt på bland annat mellanstadieskolorna.

Som i flera andra kommuner har också Västerviks musik- och kulturskola en nedgång i antalet ansökningar på instrumentsidan på grund av minskande elevkullar, men jobbet är igång att locka fler att spela. Dansämnet har däremot en ökande tillströmning av elever.

Hur ser då Peter på samarbetet mellan musik- och kulturskolorna i länet? Länsmöten mellan musik- och kulturskolornas ledare existerar men är ofta glesat besökta. Det finns geografiska hinder för ett gott samarbete anser Peter. Länet är långsträckt i nord-sydlig riktning, avståndet mellan Västervik i norr och storböror Kalmar i söder är stort. Att driva elevorkestrar på länsnivå medför långa resor berättar lärarna.

SMoK-medlemmar är det tunt av i Kalmar län, faktiskt glesast i landet. Av 12 kommuner är bara hälften med i SMoK, jämfört med riksnittet som är 85 procent. I flera län är samtliga kommuner medlemmar, såsom Värmlands

län, och här är också samverkan mellan musik- och kulturskolorna långt utvecklat. Finns det ett samband måhända?

Text och foto: Dag Kraft

På trappan till musik- och dansskolan i Västervik står från vänster Peter Andersson rektor, Beatrice Jansson Johansson dramapedagog, Björn Danielsson träblåslärare och Johanna Fermegård gitarrlev.

Hela skolan sjunger i Emmaboda

Emmaboda Kommunala Musikskola har funnits sedan 1969 och är öppen för alla barn och ungdomar i Emmaboda kommun. Den förberedande undervisningen börjar i år 2 och 3 med Orkester Bil där man spelar fiol, gitarr, blockflöjt, bas, keyboard eller slagverk med hela klassen. (Instrument sammansättningen är lite olika från årskurs till årskurs).

Från år 4 erbjuds eleverna att välja instrument och spela i vår instrumentalundervisning. Vi har även undervisning för elever på särskolan, högstadiet och i Vilhelm Moberg Gymnasiet samt även för några få äldre elever. Därmed täcker Emmaboda Kommunala Musikskola in eleverna vid alla skolenheter och sammanlagt är det cirka 800 elever som får musikundervisning genom musikskolan varje vecka.

En uppskattad verksamhet är "Hela Skolan Sjunger" där vi samlar hela skolenheten till en stunds sjungande. Detta sker en gång i månaden och vi får då tillfälle att vidarebefordra vår stora visskatt,

men även schlager och pop finns med på repertoaren.

Musikskolans verksamhet bedrivs i nära samarbete med grundskolan och i samarbete med övrig kulturverksamhet i kommunen. Vår styrka är att vi i kollegiet har så bred kompetens att vi kan undervisa i alla ovanstående beskrivna verksamheter. För att kvalitetssäkra vår verksamhet har vi vidare utifrån den centrala läroplanen utformat en lokal läroplan i musik.

Varje lärare har även en individuell kursplan i sina instrument. Dessa ska i möjligaste mån följas så att eleverna får en röd tråd i sin musikundervisning genom hela sin skolgång. Kollegiet vidareutbildas kontinuerligt för att uppdateras inom musik- och pedagogikområden.

Vår målsättning är att alla ska bli nöjda med vår undervisning, därför utvärderas vår verksamhet fortlöpande av elever, klasslärare, rektorer och föräldrar. Framtiden är ett frågetecken då elevunderlaget viker, men i och med vår bredd hoppas vi att kunna bedriva verksamhet med samma intensitet, och vi jobbar aktivt med att via olika projekt visa hur musikskolan kan hjälpa elever med musiken som ett ytterligare verktyg. Vi känner oss väl rustade inför framtiden.

Lotta Odlingsson

Trenden har vänt i Mörbylånga

Musikskolan i Mörbylånga har cirka 400 elever fördelade på de flesta instrument samt kör och dans. Beroende på skolskjutsar bedriver vi den mesta undervisningen under skoltid, undantaget de båda tätorterna Färjestaden och Mörbylånga. Musiklärarna åker ut till respektive skola och undervisar vilket innebär att de är väldigt allsidiga och flexibla och undervisar på flera instrument.

Som de flesta andra skolor har vi haft problem med rekryteringen av elever på bland annat blåsinstrument, men efter vårterminens aktiviteter med "lärarorkesteren" tillsammans med elever har trenden vänt det ser åter hoppfullt ut. Vi gör varje månad Musikcafé på olika ställen i kommunen tillsammans med hembygdsföreningar, föräldraföreningar etc. Alla barn får på så sätt en chans att konserterna nära hemorten på ett trevligt och avspänt sätt.

Vi är cirka tio lärare, både heltidsanställda som arbetar på sex skolor.

Michael Jildestad

Borgholms Kulturskola planerar utökning

Kulturskolan organiserades som kommunal musikskola 1969. I dag består den huvudsakliga verksamheten av instrumentalt/sång- och dansundervisning. I denna verksamhet deltar cirka 400 elever.

Skolan har ingen åldersgräns vare sig nedåt eller uppåt. Det innebär att vi har elever från fyra års ålder (dans) upp till cirka 70 år. De yngsta instrumentaleleverna är sju år. I dansundervisningen erbjuds en mängd olika stilar som till exempel bugg, latinamerikanskt, orientalsk dans, disco/jazzdans med mera.

Dessutom erbjuds helgkurser och "prova-på-dagar".

Kulturskolan bedriver även uppdragsutbildning i form av att grundskolan köper tjänster för den obligatoriska musiken.

Under de senaste 8-9 åren har skolan arbetat med så kallade MING-instrument, enkla lättspelade instrument som lämpar sig för alla. Intresset för dessa instrument och metodiken runt dem bara växer vilket har lett till att skolan mer och mer blir anlitad att leda fortbildningsda-

gar. Målgruppen är skolor, olika organisationer, värdinrättningar med mera.

Olika korta kurser har under åren genomförts allt efter intresse. Senast läsåret 04-05 erbjöd vi en digitalfotokurs.

Framtiden ser ljus ut. Vi planerar utökning av gitarrlärartjänsten, en musikdata-studio (start läsåret 06/07) samt utökad musikundervisning för barn i behov av särskilt stöd. Det sistnämnda är som komplement till specialundervisningen i grundskolan.

Per-Olof Rylander

Hultsfreds musikskola på väg mot kulturskola

I musikkommunen Hultsfred satsar vi på orkesterspelt, men även på att utveckla elevernas instrumentala och musikaliska färdigheter, bland annat genom att värna om bibehållen kvalitet. Vi driver ett flertal stråk- och blåsprojekt i kommunens grundskolor och på sommaren är Hultsfreds Sommarorkester ett begrepp för innevanorna i kommunen liksom i hela länet.

Vi har ett givande samarbete med länsmusikerna och i Orkesterföreningen spelar musiker ur Camerata Nordica.

Dessutom medverkar lärare från närliggande kommuner och duktiga amatörer samt elever och lärare från Hultsfreds musikskola.

Kompanjonundervisning i åk 2 är ett viktigt inslag där vi hjälper grundskolans lärare i ämnet musik. Vid terminens slut blir det några musikföreställningar där föräldrar och andra elever vid grundskolan får lyssna till det klingande resultatet.

Vi bedriver även undervisning för musikal- och danselever samt för en bra dialog med gymnasiets estetiska musik-

program. Nytt för i år är en satsning på Ungdomsstorband som jag tycker är mycket intressant. Vi har även ett nära samarbete med Rockcity som bland annat resulterade i ett Las Vegasprojekt i Metropols konsertsal.

Musikskolan i Hultsfred är på väg mot någon form av kulturskola och jag ser just på framtiden där andra spännande möjligheter kan öppnas för norra Kalmar län.

Per-Arne Lagerbäck

Liten skola i Högsby

Vi är en liten musikskola med 6 lärare på

2,7 tjänst. Högsby musikskola har cirka 200 elever med undervisning på piano, gitarr, elgitarr, elbas, trummor, träblås, bleckblås och fiol.

Följande orkestrar/ensembler finns: Storband, Yngre Blåsorkester och en

nystartad Gitarrorkester.

Hur ser vi på framtiden? Med minskat elevantal och eventuella besparingar – som i många andra kommuner – är det bara att köra på.

Owe Sundin

Nybro Kulturskola har dubblerat elevantalet

Skolan har ökat de senaste tre åren med fem nya lärare. Ämnen som dans, drama/teater, rytmik, musikterapi, musikteori, studioteknik och öppen bildverkstad har tillkommit. Vi arbetar medvetet med bevarande av tradition såväl som digitalteknik inom bild, studioteknik och slagverksstudio.

Under denna period har även skolan ökat till nästan det dubbla i elevantal.

Ett stort inre arbete pågår i kollegiet för att skapa en mer utvecklad helhetsyn på kulturskola som samarbetsform. En frukt av detta är bland annat uppsättningen av West Side Story, våren 2006. Här samverkar samtliga grenar på skolans träd.

Nybro kommun är i full gång med planering av ett kulturhus där Kulturskolan kommer att ha en central roll, möjligen drivande.

Mikael Sondered

Lärarna på Nybro Kulturskola, från vänster: Timmy Kallunki, Åsa Cederholm, Mikael Sondered, Hans Lindskog, Henrik Arvidson, Lajos Garlati, Stanley Gustafsson. Mitten vänster: Monica Hartwig, Annika Arvidson. Längs fram vänster: Susanne Sondered, Malin Nilsson.

Nya lokaler i Oskarshamn

Oskarshamns musikskola startades för 27 år sedan och är med det en av landets yngsta skolor. Vi är i dagsläget en renodlad musikskola med undervisning på de vanligaste instrumenten. Personalen består av 1 musikledare, 0,5 assistent och 15 lärare fördelade på 7,76 årstjänster. Till nästa läsår kommer vi att utöka med en danspedagog på halvtid.

Vår budget ligger på cirka 4 miljoner kronor, det är inte mycket pengar med tanke på att kommunen har 26 500 in-

nevånare. Vi brukar lite skämtsamt tala om att vi kompenserar det med en stor verksamhet.

Större delen av vår verksamhet är förlagd ut till kommunens skolor. Basen har vi på gymnasieskolan där vi delvis delar lokaler med estetiska programmet. Dessa lokaler är relativt nya och byggda för att musicera i. Här finns bland annat en konsertsal.

Ute på grundskolorna är det som för de flesta - diverse rum som blivit över. Vi väntar med spänning på nya lokaler på en grundskola där man just nu bygger om och har tänkt in lokaler för vår undervisning i dessa byggplaner.

För ett par år sedan tog vi bort grund-

kursen och erbjuder nu istället eleverna i åk 2 ett begränsat urval av instrument att starta på. Vi ville satsa på orkesterverksamheten och därför köpte vi in pocketttrumpeter, små varianter av trombon och klarinet samt böjda munstycken till flöjterna. Stråket har ju alltid haft sina små instrument. Vi tycker att det har slagit väl ut och har nu i stället svårt att få plats för alla små elever.

Som ni förstår så anser vi att kör, orkester och annan ensembleverksamhet är oerhört viktig - under en vecka passerar närmare 400 barn och ungdomar dessa grupper.

Ingrid Marmvik

Vimmerby i Astrid Lindgrens anda

Den kulturpolitiska målsättningen för Vimmerby är att arbeta i Astrid Lindgrens anda för en tydlig estetisk profilering: lek, kreativitet, fantasi och skapande är nyckelord. Och kulturskolans verksamhet är fast förankrad i Barnkonventionen.

Kommunen har cirka 15 600 invånare och av dessa är cirka 3 000 i åldern 5-19 år. Kulturskolans ambitionsnivå är att alla barn i Vimmerby skall nås av vår verksamhet och detta läsår har vi lyckats nå ungefär en tredjedel av dem: omkring 1 000 barn deltar på något sätt, enskilt eller i grupp i verksamheter anordnade av kulturskolan.

Åtta heltidsanställda, ett par deltid- och en projektanställd personal arbetar med eleverna både på skoldid och på eftermiddagar/kvällar. Genom samordning och integration med både grundskola och gymnasium försöker vi nå alla åldersgrupper. Kulturskolan ansvarar alltså för gymnasiets estetämnen och går även in i grundskolans ordinarie arbete i olika projekt.

Vi samarbetar med olika lokala organisationer, fritidsgård, konstförning, amatörteaterförening och regionala institutioner som till exempel Länsmuseet i Kalmar. Lärarfortbildning ingår också i vårt uppdrag.

Sitt första möte med kulturskolan får förskolebarnen genom musiklek för barn och personal; sin första obligatoriska kontakt får alla elever i år 2 genom rytmikundervisning. Genom att satsa på klassorkestrar och ensemblespel får fler

barn chans att uppleva glädjen att musicera tillsammans och köerna till skolan kan hållas nere. Anmälan till kulturskolan ökade med drygt 40 procent i år!

Vad gäller övriga "efter-skolan-verksamheter" erbjuder vi körsång, teaterlek för

de små och sceniska projekt för de stora. Bildämnet mjukstartar i år med en kurs i grafik/träsnitt på konsthallen i samband med konstföreningens grafikutställning. Att arbeta med film kommer snart och därefter kan det bli dags för "filosofiverkstad" - filosofiska samtal med barn.

Agneta Regell

MUSIK DIREKT!

Från ditt öra till ditt instrument

En effektiv och överraskande rolig metod för musikundervisning och för att lära sig själv spela. Ett unikt komplement till befintliga spelböcker. Finns för alla typer av undervisning och självstudier och för alla instrument.

"Från öra till hjärta" Del 2

av Lennart Winnberg, universitetslektor,
Musikhögskolan vid Göteborgs Universitet

Pris för bok och CD: 195:- inkl moms

Musica Bassa

Tel och fax: 031-46 20 80
E-post: lennart@winnberg.se
www.winnberg.se

DET ÄR DAX NU!! -att planera orkesterns klädsel

Personliga besök
och visningar

Specialkollektioner för:
-Musiker
-Dansare
-Körsångare

Skolföreställning *Ifigenia Kungadotter* av Pauline Mol som gymnasiets teater spelade för år 7 då dessa läste *"Antiken"*.

Foto: Rebecka Forsgren-Malmberg

Sventorpsliden 7
412 74 Göteborg
Tel: 031-404030
info@brohalldesign.se
www.brohalldesign.se

Gislaved Drum & Drill Corps

carina
brohall
DESIGN AB

"Kan man inte spela på pianot, får man väl laga det"

Pablo Acosta öppnar dörren och välkomnar mig skrattande och ursäktar sina svarta kladdiga händer. Han är i full fart med att lacka ett flygellock. Det är bråttom. Helrenoveringen av bibliotekets fina August Förster-flygel måste vara klar om en vecka. Invigningskonserten är annonserad och Pablo sliter så svetten lackar.

– Det är noga här, förklarar han, medan han breder ut den svarta massan med svampen. Inte för hårt, inte för löst och du får inte stanna med handen.

Nere i underjordiska regioner i det

gamla gymnastik- och badhuset från 50-talet håller Pablo till med sin verkstad. Förr var detta Huvudsta folkskola och numera har Solna kulturskola dansundervisning här. Ja, inte i Pablos verkstad, förstås, utan i våningarna över.

Pablo ansvarar för kulturskolans instrumentförråd, pianostämning och en del instrumentreparationer. Men passionen för pianorenoveringar överskuggar allt annat. I det gamla pannrummet har en instrumentverkstad byggts upp. När man tagit sig ner för källartrappan och in i vad man trodde var ett unket, mörkt källarhål uppenbarar sig en annan värld full av charm och karaktär.

FÖRVERKLIGAR EN DRÖM

En fullkomligt avklädd stackars flygel står mitt på golvet badande i strålkastarljus som om den vore huvudperson på en scen. På väggarna hänger verktyg, intill ligger fioler som väntar på att få framträda på verkstads scenen och ur högtalarna strömmar vacker klassisk symfonimusik. På en pelare är en målning gjord föreställande en indian som spelar "didjerido".

– Jag vill bygga upp en pianoverkstad, berättar Pablo. Det är min dröm.

Förutom att stämma kulturskolans alla pianon tar Pablo också hand om en del beställningar på stämningar och reparationer från andra skolor.

– Då får vi möjlighet att investera i lite fler bra verktyg. Det måste man ha för att få bra kvalitet på arbetet. Pablo brinner för att tillvarata den värdefulla kulturhistoria som instrumenten vittnar om. Han tycker att gamla fina välskötta instrument är en viktig del av att värda kulturarvet.

POLITISKT ENGERAD

Pablo är född i Santiago i Chile. Som nioåring började han spela tvärlöjt. Ett livsintresse för musik utvecklades. Barockflöjtisten Victor Rondon, som var försteflöjtist i musikgruppen Musica Antigua lärde honom att bygga barockflöjter.

Som spelskicklig virtuos värvades han redan som trettonåring till en professionell grupp som följde med regeringsfolk och underhöll på politiska valkampanjer. Då blev han också politiskt engagerad i ett Chile som 1973 upplevde stora omvälvningar med militärdiktatur och förföljelse.

"Den magiska musikaliska manicken"

SuperScope PSD340

Ny modell, med nya magiska funktioner!

PSD340 har fantastiska funktioner som uppskattas mycket av de som arbetar med musik och undervisning. PSD340 har både en CD-spelare och en CD-brännare som arbetar oberoende av varandra. Utan att förändra tonarten går det att öka och sänka tempot med +50% till -75%! Tonartsförändringar kan göras utan att förändra tempot. Du kan även reducera originalsången från musiken samt lägga på effekter såsom reverb och delay. Alla förändringar du gör fungerar både på CD-skivor med antingen MP3-filer eller vanliga ljud-CDs. PSD340 hanterar alltså MP3-filer på samma sätt som vanliga CD-skivor!

PSD340 har dessutom ingång för instrument och mikrofon som kräver +48V fantommatning. Denna signal kan mixas för att brännas till CD tillsammans med ackompanjemanget från skivan. Inspelningen sker i realtid. Andra fiffiga funktioner: Kontinuerlig uppspelning från två CD. Programmering av spår, CD-text, fjärrkontroll, sync-record, auto track, auto stop, mic equalizer, inbyggd högtalare, inbyggd mikrofon, batteri-/nät drift, jog-wheel, split balance, hög-/lågfrekvensfilter, looppunkter.

SWEDEN MIDI MUSIC AB Tel 08-80 68 88 www.swedenmidimusic.com

12.900:- inkl. moms

Det han såg och upplevde skapade ett starkt engagemang för motståndsrörelsen. Men det har också gett svåra ärr i själ och kropp. Omständigheterna förde honom 1979 till Sverige. Han jobbade som musiker och studerade bland annat till pianotekniker.

Vad fick dig att välja just piano?

– Min frustration över att inte kunna spela det, skrattar Pablo. Då kan jag laga det istället!

En svår sjukdomsperiod kom då livsupplevelser av olika slag hann i fatt honom. Det höll på att tvinga fram en sjukpensionering, men Pablo vägrade att acceptera att livet som yrkesutövare skulle vara slut.

Genom konstruktiva lösningar av arbetssträning och samarbete mellan kommun och stat, kan Pablo nu arbeta heltid och bidra till att värdefull instrumentkunskap kommer till användning. Sedan 1989 är han anställd på Solna kulturskola.

Vad har varit lätt i Sverige?

– Att hitta tillbaka till min trygghet och bygga upp mitt liv igen, bland annat genom att få studera.

Vad har varit svårt i Sverige?

– Att bli helt accepterad. Den svenska reservationen kan hindra integrationen. Men nu känner jag att Kulturskolan här är som min familj.

Text och foto: Inger Carlberg

Hallå där... Sune Johansson,

rektor på Kramfors musik- och kulturskola

Nu har ni klarat av de första månaderna med ert nya musikalgymnasium, hur har det gått?

– Vi har 16 platser men fick elva sökande. Det är vi ändå ganska nöjda med, eftersom det bara är ungdomar från den egna kommunen som kan söka. Jag tycker att det fungerar bra och både elever och lärare är positiva. Det är förstas en för kort tid för att dra några klara slutsatser, men hittills får vi vara belåtna.

Har ni gjort några intressanta erfarenheter?

– Njå, men vi har ju sedan tre år tillbaka haft ett 300 p-program som individuellt val med just den här inriktningen. Det har vi lärt oss en hel del av. Nu får vi fördjupa oss mer. Samtidigt som vi ser att elever som gått det är ute mycket i kommunen och sjunger och deltar i kulturlivet flitigt. Det är ett bra tecken.

Vilka är planerna för musikalgymnasiet inför framtiden?

– Vårt mål är att nå upp till en hög standard inför 2007 då de interkommunala hindren tas bort. Då det är fritt fram för alla elever överallt att söka till vilka skolor de vill. Då ska vi vara attraktiv och i alla fall få sökande från hela Norrland. Förhoppningsvis ännu längre ifrån också. Vi är på god väg och jag tror också att musikalen "En vacker dag" som gick här i Kramfors, har stor betydelse för intresset utifrån. Vi har visat att vi vet vad vi håller på med.

Några satsningar inom musik- och kulturskolans verksamhet?

– Det pågår en ständig förnyelse eftersom behoven hela tiden förändras. Vi tar in ny lärare, eftersom några nu är engagerade i musikalgymnasiet och några går i pension under nästa år. Vi har ett överskott på blåslärare och där ser vi över hur vi ska göra. Allt fler vill sjunga, till följd av mediernas exponering av serier som Idol och Fame Factory. Det i sin tur gör att vi måste anpassa oss till efterfrågan. Så det sker saker hela tiden.

Olof Wigren

Hyr ditt blås hos Musica Blåsexperten

Sveriges bästa hyresvillkor / Blåsinstrument från 110:- i månaden
Vid köp dras upp till 12 månaders inbetald hyra av från priset
Kontakta oss för mer information!

MUSICA - STÖRST I SKANDINAVIEN PÅ UTHYRNING!

MUSICA
blåsexperten ab

Köpmangatan 5 - 572 30 Oskarshamn
Tele: 0491 120 40, Fax 0491 771 88
E-post: musica.blåsexperten@swipnet.se
Webb: www.musica-blåsexperten.se

YAMAHA
The best you can get

Brittsommar på historisk mark i vackra Värmland

När SMoK-styrelsen besökte Ingesunds Musikhögskola var det höstdagjämning och vi möttes av såväl varmt väder som varmt välkomnande. Närheten till våra norska grannar var mycket påtaglig dessa dagar då 100-årsdagen av unionsupplösningen firades med pompa och ståt i Karlstad.

För SMoK:s pedagogiska arbetsgrupp var det extra angeläget att få möta studenter för samtal om förväntningar på stundande arbetsliv. Många viktiga frågor och tankar för runt i rummet under två timmars trivsamt samvaro. Studenterna som alla (nog) ska bli musiklejare har valt följande inriktningar: komposition,

sång, klass, blås och "musik 40 poäng".

Studierektor Bengt Sandberg konstaterar att elever som kommer in vid Ingesund redan har stora kunskaper på sitt instrument. Mottot är att utbilda musiklejare med stor musikalisk bredd: "den konstnärlige pedagogen". Det innebär att studenten utvecklar både sin pedago-

giska kunskap och sin konstnärliga talang.

GODA METODER

Eftersom Ingesund har ett stort antal tillresta instrumentalpedagoger/specialister är det nödvändigt att alla tar ansvar för kontinuerliga samtal kring den framtida yrkesutövningen. Vi fick ta del av hur brassmetodik har utvecklats bland annat genom brasslek och brassstudio, goda metoder som nu sprids i landet.

Värdet av att bottna i en egen gedigen färdighet betonades men det som kan bli avgörande för individens anställningsbarhet blir förmågan att ta med sig sin färdighet in i nya sammanhang.

Läraryrkesutbildningens verksamhetsförlagda del (VFU:n) ger möjlighet att upptäcka sina egna "svarta hål" och valbarheten i utbildningen möjlighet att fylla igen dessa.

KONKURRENSKRAFTIGA

Glädjande nog tycks studenterna från Ingesund vara konkurrenskraftiga och enligt Bengt Sandberg har de oftast fått arbete redan i maj den vår då studierna avslutas. Arbetsgivare är då mestadels en kommunal musik-/kulturskola.

Vår reflektion är att dessa studenter ger ett insiktsfullt intryck och vi önskar att de ska påverka sina framtida arbetsplatser och inte endast anpassa sig till befintliga strukturer. För vem har svaren på vart vi är på väg och hur framtidens musiklejare ska kunna möta framtidens elever?

Ett nyfikat förhållningssätt är en bra början. LYCKA TILL!

Monica Karsbrink Lövhom

*chef Luleå Kulturskola
sammansällande SMoK:s pedagogiska arbetsgrupp*

Elever vid Ingesunds Musikhögskola. Från vänster Rasmus Lövgren komposition, David Unger sång, Martin Wååleman klass, Anna Svensson fagott och Linnea Pihl valtbörn.

Foto: Dag Krafft

Delar av skolledning och lärarkår på Ingesund. Från vänster: Bengt Sandberg, Annamari Wangin, Dag Bjaaland, Gunnel Holmgren och Gunnar Näsman.

SMoK:s styrelse besökte Ingesund

Under vecka 38 besökte SMoK:s styrelse musikhögskolan på Ingesund. Huvudanledningen var att hålla höstens styrelsemöte, men SMoK:s ledamöter och tjänstemän passade på att träffa skolledning, lärare och elever vid olika möten.

Styrelsens ambition är att vid något styrelsemöte passa på att besöka någon av landets musikhögskolor, tidigare har både Göteborg och Malmö besökts. Nu var det Ingesunds tur och mottagandet kändes både varmt och angeläget.

På ordinarie lärarmöte deltog Håkan Sandh, Thorbjörn och undertecknad. Vi fick möjlighet att lite djupare presentera vad SMoK arbetar med och engagerar sig i och vilka uppdrag vi har. En utblick gjordes där vi presenterade trender och tendenser inom musik/kulturskolorna som vi ser det, med hjälp av både siffror, tabeller och observationer. Framtidens lärare inom musik/kulturskolan var naturligtvis ett hett ämne. Utbildar man idag utifrån morgondagens behov?

Skolledningen, Cathja Carlsson med Bengt Sandberg och Dag Bjaaland, och läraren Ingvar Dahl mötte sedan hela styrelsen. Cathja kommer att sluta sin anställning som prefekt till årsskiftet och framtiden på ledningssidan ter sig en smula oklart för tillfället. Skolan sorterar under Karlstad Universitet så beslutet om ledningsresursen ligger inte i Arvika.

Text o foto: Dag Krafft

Larviksprojektet en framgång

Gehörsspel eller spel efter noter – många gånger hamnar dessa sätt att lära sig spela musik i ett motsatsförhållande. Ett stort projekt i Larvik i Norge för att överbrygga dessa motsättningar har visat sig vara lyckat, och nu är flera skolor i Sverige intresserade av samma projekt.

– Projektet är unikt ur flera perspektiv, säger projektledaren Lennart Winnberg. Det är så vitt jag vet första gången som ett gemensamt pedagogiskt utbildningsprojekt för musiklärare och korpsdirigenter arrangeras. Dessutom har det varit ovanligt omfattande, med nio hela kursdagar utspridda under två år. Kombinationen av att dels kontinuerligt träffas i mindre grupper mellan kursdagarna, dels att ge varje enskild kursdeltagare kontinuerlig telefonsupport, har inte heller praktiserats någonstans inom kulturskolans och korpsens värld tidigare.

Upprinnelsen till projektet var att rektor vid Larviks kulturskole, Odd Terje Lysebo, ville komma till Göteborg med sina lärare för att få en introduktion i Lennart Winnbergs metoder och filosofi som han beskriver i sin bokserie "Från öra till hjärta". En av de norska lärarna valde senare att gå kursen "Integrerad instrumentalmetodik" vid Musikhögskolan i Göteborg. En kurs som är baserad på samma metoder och undervisningsfilosofi.

Det kom då fram att kulturskolans lärare och korpsdirigenter i Larvik hade olika idéer om hur barn ska undervisas – notbaserat spel eller gehörsspel. Och eftersom många elever spelar både på kulturskolan och i olika korps, uppstår vissa problem.

NOTBEROENDE LEDER TILL KONTROLLBEHOV

Lennart Winnberg, universitetslektor i musikteori, gehörslära, mental träning och instrumentalmetodik på musikhögskolan vid Göteborgs universitet, startade då Larviksprojektet i samarbete med Larviks kulturskole. Ett projekt som pågick från maj 2003 till april 2005, och som Winnberg skrivit en omfattande rapport på.

Winnberg skriver att det vanligtvis ensidiga notmusicerandet ofta leder till ett starkt notberoende, eleverna lär sig att känna trygghet i att ha noterna framför sig. Notberoende leder ofta till ett kontrollbehov, att hela tiden se i noter vad och hur man ska spela.

Man kan också tala om en bristande förmåga att lita på det egna spontana musicerandet. Detta kan i sin tur leda till ökad nervositet vid konsertframföran-

den. För många blir det helt omöjligt att spela något utan att ha noter framför sig.

Detta notberoende är inte unikt för korpsmusikanter. Vi finner det i många sammanhang, även inom musikskolevärlden. En undersökning gjord av studenten Anna Jobrant vid musikhögskolan i Göteborg visar att graden av rampfeber är större bland klassiskt skolade notmusiker än bland musiker som är vana vid gehörsspel och improvisation.

SOLMISATIONENS FÖRDELAR

Larviksprojektet hade 23 deltagare som bestod av musiklärare vid Larviks kulturskole och korpsdirigenter. Intentionerna med kursen var att överbrygga den motsättning som fanns mellan korpsdirigenternas arbetssätt med notbaserat spel – och musiklärarnas mer eller mindre gehörsbaserade undervisning. På kursen ville Lennart Winnberg ge deltagarna en inblick i solmisationens fördelar. Vid solmisation använder man flera inlärningskanaler och det är ett känt fenomen att vi lär oss bättre ju fler sinnen som engageras.

– När vi jobbar med solmisation finns det förankrat i vårt kroppsminne, säger Lennart Winnberg. Det är ett logiskt och begripligt system, både visuellt, matematiskt, kinestetiskt och auditivt. Man känner vad man spelar. Genom solmisationen underlättas senare notläsningen. Eleverna lär sig lyssna mer aktivt, de spelar renare och fraserar med större känsla. Detta är några av solmisationens fördelar.

IDROTT OCH MUSIK

Gehörsspel, improvisation, notskrivning, notläsning, enkel arrangemangsteknik, inlärningsmetodik och mental träning var andra delar i kursen. När det gäller mental träning gör Winnberg en intressant koppling till idrotten.

Mental träning används flitigt inom idrotten och kända idrottspsykologer, som Willi Railo och Lars-Erik Uneståhl, har länge arbetat med frågan hur vi ska förbereda idrottare på bästa sätt för att de ska kunna nå sin största potential när det verkligen gäller. Många idrottare kan göra bra ifrån sig på träning, men misslyckas på tävling.

Det finns flera likheter mellan idrotta-

Lennart Winnberg, universitetslektor på Musikhögskolan, Göteborgs universitet.

re och musiker. Man tränar sig under längre perioder med målsättningen att förbättra sin förmåga för att under en kort stund, en tävling eller en konsert, prestera ett utmärkt resultat – inför publik. Många gånger är det inte den mest skicklige som uppnår de bästa resultaten, utan den som bäst kan hantera sina tankar och känslor vid den speciella situationen – idrottstävlingen eller konserten.

GE STÖDJANDE INSTRUKTIONER

– Rädslan att göra fel kan vara helt förlamande så att den styr både tankar, känslor och handlingar, men vi kan öva oss att tänka positivt och konstruktivt. Rent praktiskt innebär det att skapa optimala förutsättningar för positiva inlärningsituationer.

Winnberg skriver i rapporten från Larviksprojektet att vi kan hjälpa eleverna genom att ge dem stödjande instruktioner: Slappna av och njut av ditt spel – Lita på din förmåga att spela uttrycksfullt – Lyssna på ditt spel och lev dig in i musikens karaktär – Våga satsa, det gör inget om det blir ett fel – Var stolt över ditt spel.

– Under projektet fick vi en anmärkningsvärd kompetensförhöjning, berättar Lennart Winnberg. Nu har korpsdirigenterna och musiklärarna väldigt fin kontakt och samtliga ser det geniala med solmisation. Intresset för detta är också stort i Sverige och det blir ett liknande projekt i Kiruna och Pajala, Ystad, Nyköping och Finnsång är andra ställen som vill vara med i ett projekt.

Nils Ågren

Unga musiker från Östra Halsen aspirantkorps.
Foto: Eva Hagen

Tarfffta – spontanitet

Foto: Gustaf Holmsten

Tarfffta. Redan namnet antyder att det är något speciellt. Något som sticker ut. De som sett dansensemblens föreställning "Gillet" vet att det stämmer.

– Vi vill beröra, roa och störa, säger producenten Annika Högberg. I Härnösand, där Tarfffta finns, talades det för inte så länge sedan om ett dansunder. På sistone har trenden varit negativ. Så ljuspunkter som denna behövs sannernligen.

Tarfffta startade 1998 som en ambitiös amatöresemble.

– Vi var en grupp gymnasieelever som ville lära oss mer om dans och uttrycka oss genom den. Vi tränade och repeterade minst två gånger i veckan och visade upp oss i olika sammanhang. Allt från slagverkskonserter i Härnösand till Ung-

Wenger®

...Music education without compromises

Wenger by
 t: +31 [0]26-3760500
 f: +31 [0]26-3628100
 e: info@wenger-europe.com
 l: www.wenger-europe.com

Long-Lasting, Low Lifetime Cost

, energi och utmattning

domens KulturMönstring i Trondheim, berättar Martin Forsberg.

Martin, Oskar Frisk och Malin Stattin är de tre dansarna i Tarffita. Undan för undan kom det till nya dansare medan de äldre flyttade från stan för att fortsätta vid högre dansutbildningar.

– Sommaren 2001 gjordes en helfestföreställning på Fyren/NorrDans i Härnösand där vi summerade med att dansa fyra års repertoar. Efter ytterligare något år lades Tarffita på hyllan.

– Men, säger Martin Forsberg, med ett tankefrö om att återuppta ensemblen när vi blivit färdiga med våra utbildningar.

EGET INITIATIV

Först ut var han själv på Koreografutbildningen vid Skolen for Moderne Dans. Malin Stattin gick ut Danshögskolan i Stockholm samt magisterprogrammet för dansare på teaterhögskolan i Helsingfors. Och Oskar Frisk genomförde Balettakademiens dansarutbildning i Göteborg.

Redan för två år sedan började planer smidas om det projekt som idag heter Gillet.

– Vi vill understryka att Tarffita Dansensembles tillkomst var helt och hållet vårt eget initiativ, utan inblandning av "vuxna". Vi tycker det är en skön snigel i ögat på de som inte tror att ungdomar kan, förtydligar Martin.

Hans beskrivning av Gillet är den av en spektakulär föreställning:

– En fysisk dansexplosion som spritter av spontanitet, glädje, energi, allvar, utmattning och 43 gafflar. Konceptuellt rör den sig utanför den sceniska konventionen om scen-salong, dansaren som objekt snarare än som individ, häftigt ljus och ljud.

– I Gillet finns det "bara" Oskar, Martin och Malin, ett golv (oftast väldigt hårt), det ljus som rummet vi spelar i erbjuder (lysrör och solljus) och en mycket varierande ljudbild (från Elvis via diktafon till ljuvligt vackra Goldbergvariationerna av Bach).

Tarffita vill med Gillet ställa dansen i första rummet och med den beröra och störa de förväntningar som en publik har av en "vanlig" dansföreställning.

GEMENSAM INSPIRATION

– Bakgrunden till Gillet bygger på ett antal frågeställningar. Vilken roll har den moderna dansen? Hur mycket har scenen präglats av dansen som vi dansar? Sedan har vi lekt, skrattat och lekt ännu mera. Så man kan väl säga att vi inspirerat varandra.

Tarffita har hittills genomfört fem föreställningar på Härnösands Gymnasium

för alla förstaårselever. Under oktober spelas den också i Örnsköldsvik och på andra platser runt om i Västernorrland.

– Sedan väntar diverse bokningar som ännu inte hunnit blivit bekräftade på gymnasieskolor, folkhögskolor, arbetsplatser, för hockeylag och så vidare, säger Annika Högberg.

Martin Forsberg:

– Tanken är att Tarffita skall fortsätta existera som exponent för den nutida danskonsten i Norrland även framöver. Men inte nödvändigtvis som en ensemble som endast producerar dansföreställningar. Tarffita vill även skapa projekt av pedagogisk karaktär. Eller konstnärligt forskningsarbete. Experimentrandet och dansglädjen är två hörnstenar i vår verksamhet.

RESULTAT FÖRST NU

I anslutning till föreställningen arrangeras en workshop.

– Den anpassas till deltagarna. Det passar alltså både icke-dansare och människor med mer eller mindre danserfarenhet. Den börjar med uppvärmning. Man ska vara ombytt till någon form av träningskläder så att man har rörelsefriheten och så kan man ju börja svettas. Deltagarna får ta del och prova på repertoar ur föreställningen. Allt avslutas med ett grupparbete där deltagarna får skapa själva utifrån vad föreställning och workshop inspirerat till, säger Annika Högberg.

Gillet riktar sig i första hand till gymnasieungdomar och vuxna. Därför finns ett samarbete med Härnösands Gymnasium, där alla tre dansare också gått i skola.

Så var det detta med dansundret i Härnösand.

– Ja, frågan är om det bara var en trend, snarare än är en trend. Från att ha huserat NorrDans, dansgymnasium, danskonsulent, danslinje på Härnösands folkhögskola återstår nu endast NorrDans. Tarffita är ju ingen permanent verksamhet utan projektbaserad, säger Martin Forsberg.

Kompetensen finns kvar i Härnösand. Men institutionerna har slocknat.

– Dansens tillväxt har visat sig först nu, fem år senare. Tänk dig hur den sett ut om Härnösand fortfarande hade haft samma sjudande dansliv.

Kanske kan Tarffita bidra till att återuppväcka det igen?

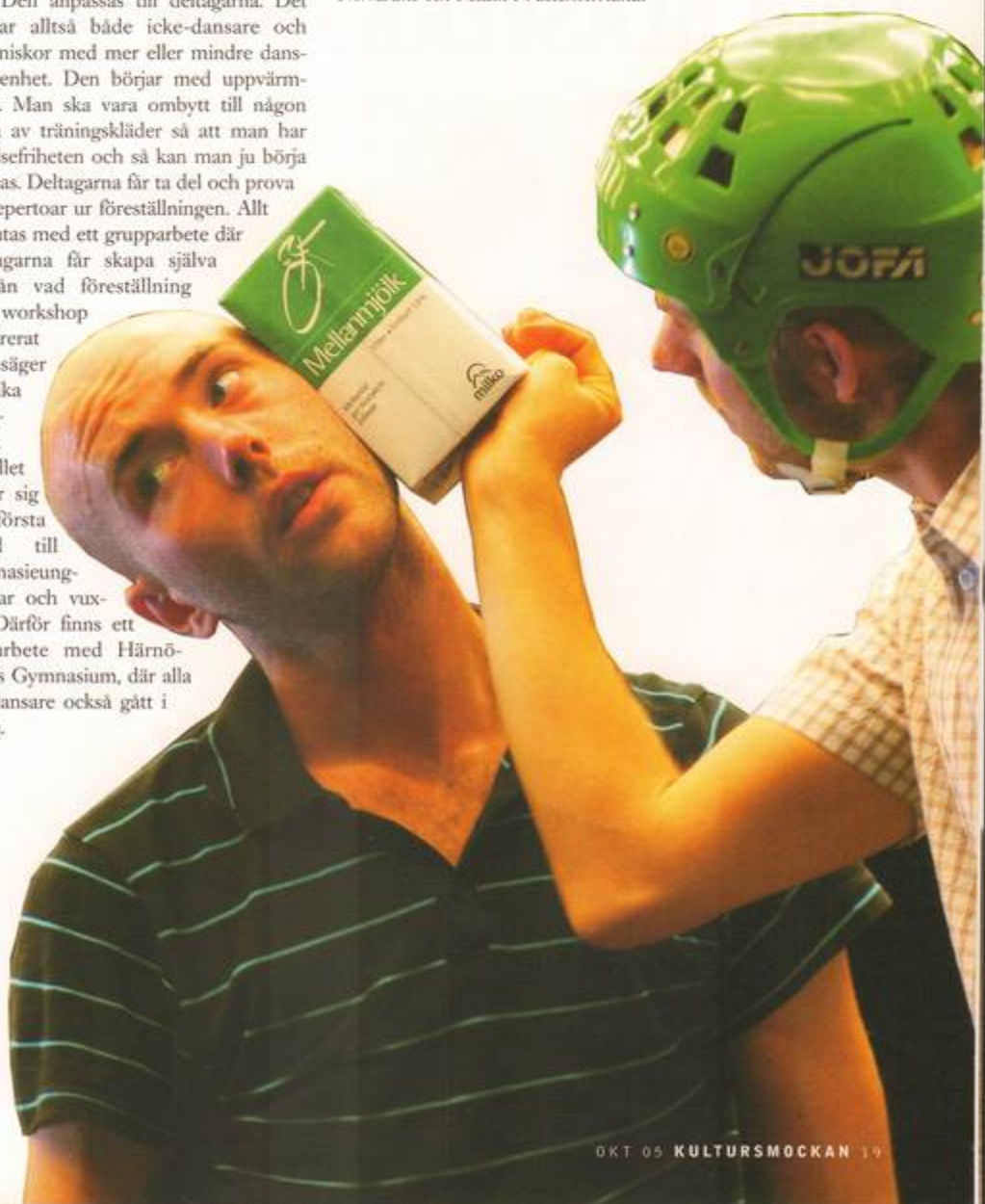
Olof Wigren

FOTNOT:

Dansföreställningen *Gillet* genomförs med stöd från bland annat Statens Kulturråd, NorrDans och Musik i Västernorrland.

Tarffita Dansensemble från Härnösand bjuder på en annorlunda upplevelse i sin föreställning *Gillet*.

Foto: Tiva Lundqvist

Sally Singers gjorde stor succé på Bok- och Biblioteksmässan i Göteborg. I månadskiftet uppträder de på Skolforum i Stockholm. Från vänster: Rosanna Heimander, Melina Wiklund, Felicia Warene, Gustav Blide, Gabriella Jobansson och Sara Palm. Foto: Olof Bäckström

Sally Singers LANSERAR SÅNGBOK

Musikförlaget Lutfisken har släppt en ny sångbok, "Sjung och lek med Sally Säl". De har också valt ett litet annorlunda grepp att lansera den – med hjälp av en grupp sångglada barn.

Under mer än 20 år har de allra flesta barn som sysslat med musik någon gång kommit i kontakt med musikmaterial från Lutfisken. 1983 gav förlaget ut "Kompa enkelt på gitarr" och sedan har det rullat på av bara farten.

– Vi var från början musiklärare på lärarhögskolan vid Göteborgs Universitet och har dessförinnan varit musiker. Vi har också undervisat på alla stadier i skolan, berättar Birger Nilsson, som driver Lutfisken tillsammans med Katarina Gren.

– Det är nog ovanligt att vi som förläggare också har en bakgrund som utbildare och jag ser det som en stor fördel.

Den första gitarrboken man gav ut blev väldigt omtyckt och såldes i 100 000 exemplar.

– Vi upptäckte att det fanns ett behov som vi tyckte att vi kunde tillgodose. Lärare på förskolan, lågstadiet och mellanstadiet ville lära sig kompa på gitarr på ett enkelt sätt.

ANVÄNDBAR MUSIK

I och med framgångarna valde både Birger och Katarina så småningom bort lärarhögskolan och satsade fullt ut på sitt musikförlag.

– Vår idé var att hjälpa de som inte är utbildade musiklärare att kunna använda sig av musik i undervisningen, att integrera den i den vanliga klassundervisningen. Det material vi ger ut ska vara sådant som går att använda i musik, sång, spel, rörelse, dans och drama. Man ska aktivt kunna använda musiken.

"Kompa enkelt på gitarr" har kommit ut i två delar, likaså "Kompa på piano" och "Keyboardboken". Dessutom har man gett ut en mängd andra musikböcker och CD, bland annat storsäljarna "Elefantboken" och "Musikkatten". I Lutfiskens katalog kan man också hitta "Pojkaktig sångbok", ett sätt att närma sig musiken från ett pojkaktigt perspektiv. Birger Nilsson berättar att de försöker hitta musik som är attraktiv för barnen, det gäller att inte skilja barnen från dagens musik.

– Vi försöker också blanda musiken så att det inte blir bara en genre.

SJUNGER PÅ SKOLFORUM

Den senaste sångboken "Sjung och lek med Sally Säl" har skrivits av Peter Wiklund och Britt-Marie Näverbrant, musiklärare respektive dramalärare i Lerum. För att marknadsföra den har Lutfisken anlitat fem tjejer och en kille i åldern 11-15 år som uppträder och framför låtar ur boken.

Sally Singers, som gruppen kallar sig för just det här ändamålet, uppträdde nyligen på Barnens Torg på Bok- och Biblioteksmässan i Göteborg. Ungdomarna i Sally Singers kommer alla från Göteborgsområdet och de har haft hjälp av en 15-årig tjej som har jobbat fram en hel del av koreografin till låtarna.

Nästa chans att se Sally Singers kommer på Skolforum i Stockholm 31/10-2/11.

– De ska uppträda på stora scenen och dels presentera Sally Säl men också annat som vi har på Lutfisken, säger Birger Nilsson.

Under våren 2006 kommer nästa utgåva från Lutfisken, då handlar det om elgitarr.

Nils Ågren

DIN BLÅSVERKSTAD

Vi erbjuder allt inom reparationer av blåsinstrument, trä som bleck, helreoveringar, justeringar, garanti, snabb hantering och framför allt bra priser.

NYKÖPINGS BLÅS
TONWERKSTAN AB
MÄNNISKOR OCH MUSIK TILLSAMMANS

0155 - 21 97 77
info@nykopingsblas.se

Sjung och lek med Sally Säl (Musikförlaget Lutfisken)

Av Peter Wiklund och Britt-Marie Näverbrant
med illustrationer av Anki Knuts

Boken vänder sig till dig som arbetar med förskolebarn och barn i yngre skolåldern. Förutom 14 sånger, som finns på medföljande cd i både sång- och singbackversioner, innehåller den en saga, dramalekar, spel- och dansförslag och en minimusikal. Smockan lät musikpedagog Monika Sundlöf på Kulturskolecentrum i Örnsköldsvik gå igenom materialet och ge ett omdöme.

- Jag tycker att det är ett väldigt användbart material. Det är inte bara en sångbok, man får även tips på rörelser till sångerna. Det går förstås att använda sångerna var för sig men det här går att använda på många andra sätt också, här har man tänkt ut allt möjligt som man kan göra till musiken. Det märks att en av författarna är dramapedagog.

- Som vanligt när man får något nytt att titta igenom så tar det ett tag innan man kan ge ett omdöme, men ju mer jag tränger in i den här boken desto mer nyfikenhet väcker den. Det är bra musik och bra tips, bland annat hur man kan använda sig av olika rytminstrument. De

har också använt sig av olika sorts musik och blandat genrer. Jag blev inspirerad när jag studerade materialet och vill gärna använda mig av den på något sätt i mina möten med barnen.

Nils Ågren

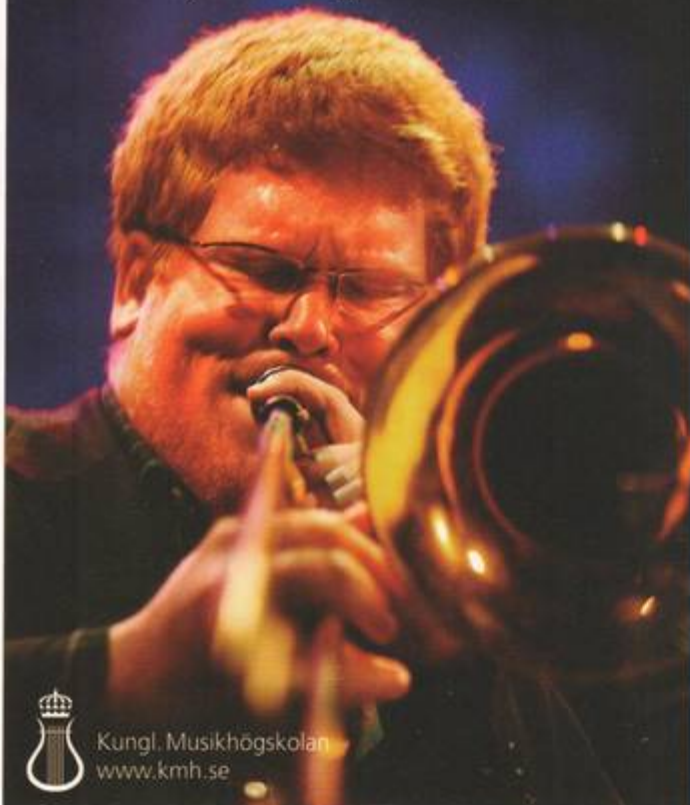
Selma Music

Sveriges förmånligaste uthyrning av blåsinstrument?

Instrument	Hyra/mån från	
klarinett	90:-	- Vi har ett flertal kvalitetsmärken att välja mellan.
tvärflöjt	90:-	- Obegränsad hyrestid utan köptvång
trumpet	90:-	- Vid köp tillgodoräknas 2/3 av inbetald hyra - Obs! oavsett hyrestidens längd.
trombone	90:-	- Fri frakt.
altsax	190:-	
tenorsax	190:-	

Box 159, 751 04 Uppsala, tel/fax 018-24 27 60
e-post: info@selmamusic.com, www.selmamusic.com

KMH:s utbildningar 2006/2007
Beställ nya katalogen nu!

Kungl. Musikhögskolan
www.kmh.se

Varmt välkomna till KMHS Pedagogdagar 2005!

Sveriges största forum för musikpedagoger
31 oktober - 2 november

Gå på föreläsning, var med i workshops,
lyssna på konserter, träffa kollegor, möt utställare.

Dessutom: Var med om en unik konsert med ungdomar som aldrig tidigare har spelat klassisk musik! Tillsammans med KMHS pedagoger och Kungl. Filharmoniska orkestern framför de Mozarts pianokonsert nr 21 under ledning av Cecilia Rydinger Alin. Pianosolist är Staffan Scheja.

För schema och anmälan: www.kmh.se

FÖR TIONDE GÅNGEN Sångsvanen Lyfter!

Fyra helger under våren 2006

Sista anmälningsdag 14 november

För schema och anmälan www.kmh.se

Gittan och grävargarna

Teater Pero turnerar med "Gittan & grävargarna" efter Pija Lindenbaums bok om Gittan som är så himla försiktig, som vägrar klättra högt upp trots att dagiskompisarna lockar och som gärna går lite stilla för sig själv. Det här är övervinnaandets saga – om att övervinna sin egen rädsla men också om att övervinna andras föreställningar om hur de tycker att man ska vara. Varligt, farligt och grymt härligt. Se spelplan på www.pero.se
Foto: Klarag

HalliHallå

Teater TR3 fortsätter att göra stor småbarnsteater i litet format. HalliHallå är en föreställning för de allra minsta teaterbesökarna, 2-4 åringar, en teater som handlar om att vara två, om lek och vänskap med rörelse, färg och form. Sara Myrberg och Per Dahliström hanterar en blå boll och ett rött hopprep med ett sådant handlag att dessa ting framstår som de mest åtråvärda föremål en människa någonsin skulle kunna skaffa sig. Se spelplan på www.teatertre.se
Foto: Martin Skoog

Hybrid, väsen och labrynter

Teknik, musik och rörelse blir till dans i koreografi av Asa Unander-Scharin på Moderna Dansteatern 20-24 oktober. En levande rätta i en labrynt styr de virtuella skeendena på scenen i en föreställning där det bjuds på ingenjörskonst, elektroakustik, sjungande dansare och koreograferad sångkonst. Dansföreställningen "Hybrid, väsen och labrynter" har urpremiär den 20 oktober 2005 på Moderna Dansteatern och spelas i o m den 24 oktober.
Foto: Mateusz Herczka

Foto: Bo A. Vibenius

Webbsida om Ingmar Bergman

"Ingmar Bergman face to face" är titeln på en fullspäckad informations-sajt om Ingmar Bergman. Här kan betraktaren ta del av Bergmans hela produktion med filmer, teater och skrifter. Det går att klicka sig fram till beskrivningar, fakta och rollistor men även personliga anteckningar av mästerrörelsen. Grunden är Bergmans donation av sitt privata arkiv till Svenska Filminstitutet år 2002. Nästa år ska sidan kompletteras med en databas.
Adressen är www.ingmarbergman.se (DN)

En hyllning till alla nyfikna

Jens Östbergs nya föreställning är en oförutsägbart och drömlig show för alla från 10 år. Östberg arbetar ofta med associationer och improvisationer, och föreställningen har tagit form i ett nära samarbete med ensemblen som består av Mårten Andersson, Sara Glaser och Sandra Malmquist.
– Med min föreställning vill vi ta tillbaka underhållningen från dokusåpavärlden och ge barn underhållande och bra konst. Vi vill visa att bra konst kan vara både lätt och rolig, säger Jens Östberg.
"En hyllning till alla nyfikna" hade premiär med Riksteatern i Lycksele den 6 oktober. Se spelplan på www.riksteatern.se
Foto: Lina Eidenberg

Konstpris till Pirinen

Två prestigeladdade konstpriser, båda på 250 000 kronor, har gått till konstnären Carin Ellberg och serietecknaren Joakim Pirinen. Ellberg, som framförallt skildrar hemmiljöer i teckningar, målningar och föremålsinstallationer, fick Stora skulpturpriset av Moderna museets vänner. Pirinen, Socker-Conny's skapare, fick Bildkonstnärnsfondens Stora stipendium. (DN)

Litteratur läggs ut på nätet

Nya portalen www.litteraturbanken.se presenterades på bokmässan i Göteborg. Där ska såväl klassiker som nyare litteratur läggas ut för allmänheten. Verk av Carl-Jonas Love Almqvist, Fredrika Bremer, Emille Flygare Carlen och andra klassiker blir därmed tillgängliga gratis. Även nyare litteratur ska läggas ut och dessutom ska portalen innehålla författarporträtt, bilder och ljud. Bakom portalen står Svenska Akademien, Kungliga biblioteket och Språkbanken vid Göteborgs universitet.
– Det här är ett sätt att digitalt bevara det svenska kulturarvet vad gäller litteraturen, säger Odd Zschiedrich, kanslisamordnare på Svenska Akademien, till DN.

Vann Ljunggrenska tävlingen

Pianisten Linda Dahl Laursen vann årets final i Ljunggrenska tävlingen för unga musiker och blev därmed 100 000 kronor rikare. Inför en jublande publik spelade hon verk av Mozart, Schubert, Liszt och Jerslid. Linda Dahl Laursen studerar i Malmö hos professor Hans Pålsson.
"Linda Dahl Laursen har ett klart konstnärligt grepp om allt hon spelar. Med högt utvecklad teknik och klangbehandling levandegör hon verkens karaktär och innehåll på ett övertygande och gripande sätt." var juryns motivering.
På andra plats med, med 60 000 kronor i pris, kom violinisten Sergej Bolkhovets från Täby, numera studerande i Berlin. Tredjepristagare med 40 000 kronor i pris blev Troels Rømer Rasmussen, saxofonist från Danmark men numera bosatt i Malmö och student i Stockholm.

Minskat anslag till världskulturmuseer

Statens museer för världskultur riskerar att hamna i ett ekonomiskt krisläge, eftersom

det statliga anslaget nästa år ska sänkas med 5,7 miljoner kronor med hänvisning till förväntade sänkta hyreskostnader.
– Kvarstår regeringens krav kan vi inte längre fullgöra det uppdrag de givit oss, säger Marianne Dahlquist, administrativ chef på Statens museer för världskultur, till DN.
– Pudelns kärna är att Statskontoret som har regeringens uppdrag att varje år beräkna den så kallade marknadshyran anser att den ska sänkas, medan Fastighetsverket som har samma regeringens uppdrag att sätta marknadsmässiga hyror bedömer att den snarare ska öka. Däremellan hamnar vi som försvarslös kulturinstitution. (DN)

Musik Direkt på turné

Vanessa, Hedda, Vacatierra och Scaramanga – där har ni de fyra Musik Direkt-vinnarna som deltar i årets vinnarturné i Mellansverige. Musik Direkt är Sveriges största musiktävling för ungdomar och lockar årligen mer än 5 000 deltagare, med chans att vinna det stora turnépriset.
I år är det tre band och en solist som åker ut på turné tillsammans. Skabandet Scaramanga från Hudiksvall, som består av sju grabbar och en tjej; hiphoparna Vacatierra från Kungälv, sju killar och tjejer; popbandet Vanessa från Södertälje samt Hedda Skyback, 16-årig östersundstjej som spelar egna låtar till gitarr. Efter några dagars repetitioner i Falun ger sig de sammanlagt 21 unga musikerna ut på vägarna där det väntar fem konserter. Turnéfinal på Lava i Stockholm där det också blir gästspel av celebra gamla Musik Direkt-deltagare.

Ljud, Ljus och bildmässan på Stockholmsmässan.

Ljud, ljus och bild i massor kunde man uppleva på årets LLB-mässa i Älvsjö, 28 september till 1 oktober. Nästan 100 utställare hade samlats till årets utplaga och tekniskidan dominerar kraftigt. I år kunde jag bara hitta en utställare som visade akustiska instrument, det var Akustikken från Danmark som ställde ut gitarrer och gitarrtillbehör. DAUS Tryck & Media hade ur sitt stora utbud av tidningar valt att profilera Kultursmockan i sin monter. Jan Dyllicki visade tidningen och årets utplaga av Musik & Kulturskoleguiden och sålde prenumerationer.
Text och foto: Dag Krafft

Vem bestämmer?

För sextonde året i rad arrangerar Riksteatern Teaterdagarna, 18-20 november, en av svensk scenkonsts viktigaste mötesplatser. Årets tema är Vem bestämmer? Om makt, demokrati & kvalitet.
– Vi lever i ett globalt samhälle där människor från hela världen möts och bildar nya samhällen, nya världar, nya rum. Rum som vi ska dela. Vi har en gemensam framtid men våra perspektiv, både historiska och framtida, skiljer sig ofta åt. För att kunna vara en trovärdig demokratisk aktör i sam-

hället, ställs stora krav på vår förmåga att förstå och respektera andra människor och deras bevekelsegrunder. Den förmågan väcks och växer i mötet med kultur, säger Birgitta Englin, vd för Riksteatern.
Foto: Anna Huerta

Nya pengar stärker kulturtidskrifter

Nätverkstan i Göteborg har tilldelats två miljoner kronor av Statens kulturråd. Pengarna skall gå till ett treårigt projekt för att stärka kulturtidskrifternas ställning, bland annat genom att öka antalet försäljningsställen. Nätverkstan har ett 80-tal kämpande kulturtidskrifter och går nu till offensiv med kampanjen Kulturchock. Företag och privatpersoner ska kunna prenumerera på paket där innehållet varierar från gång till annan. Tre eller fem titlar, varje månad eller en gång i kvartalet. Mixen är ny vid varje tillfälle.
– Det finns en fartastisk flora av tidskrifter som än så länge är helt okänd för många svenskar, säger Maria Johansson, projektledare på Nätverkstan, (DN)

Flyg med mig Tummelisa

Hos Dockteatern Tittut återupstår en av världens främsta berättare, Hans Christian Andersen, och hedrar föreställningen med sin närvaro. Skådespelaren Måns Westfeldt är märkvärdigt porträttlik den danske sagomakaren. Annika Arnells och David Melins spel och låtar dars tar oss in och ut ur Tummelisas värld på ett sätt som ger sagomagi. Se spelplan på www.dockteatern-tittut.com
Foto: Fredrik Johansson

Tv-spel arena för ny musik

Musiken blir allt viktigare i tv-spelen. Och vice versa. Längre gick tv-spelsmusik under samlingsnamnet "blip blop" men numera värdas hajpade popartister till tv-spelens soundtrack. Ofta släpps musiken även på cd, och det blir allt vanligare att lanseringen av nya spel kombineras med liveframträdanden.
– Musiken utgör 51 procent av känslan i spelet. Därför är det nästan komiskt att spelbranschen, som vid det här laget är större än filmindustrin, nöjt sig med att plinka på en Casio-synt. Det är bara de senaste fem åren som tekniken hunnit i kapp visionerna, nu har vi ersatt MTV och radio säger Steve Schnur, musikchef på multinationella EA Games. (DN)

Årets bästa dansare

Thomas Lund, svensk danssolist vid Den kongelige balett i Köpenhamn, har utsetts till årets bästa manliga dansare i en omröstning bland fyrtio danskritiker från hela världen. Det är Tysklands största dansstidning Balettansz som gjort enkäten. Thomas Lund är trettio år och slog på allvar igenom internationellt under den tredje Bournonvillefestivalen i Köpenhamn i juni i år. (DN)
Foto: Henrik Stenberg

Porträttet

Sonia har hittat hem

– Det hängde alltid nyckelharpor på väggarna hemma, eftersom min far var instrumentbyggare. Jag kunde låna dem och prova hur mycket jag ville, när jag var sex år började jag att spela av egen nyfikenhet, berättar Sonia Sahlström, dotter till den kände riksspelmannen och kompositören Eric Sahlström.

– Han påverkade mig inte att börja spela, men jag var alltid välkommen att vara med när han övade. Jag satt också mycket för mig själv och tog ut melodier, fortsätter Sonia och berättar att till föräldrahemmet i det lilla Göksby mellan Uppsala och Gävle kom många besökare från när och fjärran.

Eric Sahlström (1912-1986) vann respekt hos musiker av alla kategorier och anses som 1900-talets stora förgrundsgestalt när det gäller nyckelharpans renässans. Han var pionjär, förnyare, traditionsbärare och inspiratör för många spelmän.

När Sonia gick i Örbyhus skola i Tierps kommun, började hon i kommunala musikskolan med att spela fiol och nyckelharpa vid sidan om. Efter gymnasiet studerade hon klassisk fiol vid Kappelsbergs musikskola i Härnösand.

– Tanken var att jag skulle skaffa mig en yrkesutbildning och undervisa i fiol. En av mina lärare var den kände spelmanen Røjäs Jonas från Dalarna. Han uppmuntrade mig att fortsätta mitt låtspelande, det tog överhanden och jag kände att jag hörde hemma i folkmusiken, säger Sonia.

NY PEDAGOGISK UTBILDNING

Strax därefter startade en ny pedagogisk 2-årig utbildning för verksamma spelmän i Stockholm, Sonia Sahlström var en av de första fyra som kom in. Efter det fick hon jobb som timlärare på musikskolor i Uppsala och Tierp. Sedan 1979 undervisar Sonia i nyckelharpa och fiol på kommunala musikskolan i Uppsala. På Eric Sahlström-institutet, i det gamla jaktstället i Tobo fem mil norr om Uppsala, är Sonia en av de tre huvudlärarna. Där undervisar hon på den ettåriga folkmusikutbildningen med inriktning på nyckelharpa samt distanskurser i fiol och nyckelharpspel.

Institutet är ett nav för kunskap, utbildning, initiativ, fördjupning och möten

mellan människor i folkmusiksverige. En av institutets visioner är att vara ett centrum i världen när det gäller nyckelharpan. De senaste åren har också allt fler utländska elever sökt sig till Toboinstitutet. I år finns två elever från Frankrike, en från Tyskland och en från Skottland på nyckelharpskursen. Många av eleverna har fått kännedom om instrumentet genom att svenska musiker reser utomlands för konserter eller kurser. Tills för ett par år sedan var nyckelharpan tämligen okänd i Tyskland, men nu arrangeras nyckelharpsdagar där varje år.

EGET MUSICERANDE

Sonia, som är en mycket omtyckt pedagog och genom åren inspirerat åtskilliga ungdomar, säger att det är väldigt roligt och stimulerande att undervisa. Speciellt spännande är det naturligtvis med de utländska eleverna och de influenser som ges åt båda håll. På frågan hur hon hinner med eget spelande svarar Sonia att hon skulle vilja hinna spela mera.

– Det blir på skolloven och särskilt på sommaren, då blommar mitt eget musicerande upp. Med Sahlströmarna, det är min farbror Sture, min bror Sigurd, min man Håkan Larsson och jag, får vi på spelmannsstämmor och konserter. Sedan flera år tillbaka leder jag allspelet på Eric Sahlströmsstämman, som har arrangerats i Vendel under trettio år. Vi ingår också i Trollrike spelmän, då brukar vi spela till gammaldans. Repertoaren består mest av Sahlströmssläktets låtar, till exempel schottis, valser, och polskor. Min man Håkan och jag håller på att spela in en CD-skiva med uppländska låtar på fiol och munspel.

Sedan 1979 är Sonia riksspelman, 2003 fick hon Upplands spelmannsförbunds guldmedalj och samma år Uppsala läns landstings hedersstipendium.

På frågan hur hon upplevt att vara Eric Sahlströms dotter, svarar Sonia att det mest varit positivt. Många människor har berättat vad hennes far betytt för dem och uppskattar att hon fortsätter. Det gäller att inte bara föra hennes fars arv vidare, utan flera spelmannsgenerationers, och samtidigt hitta sin egen stil, vilket Sonia tycker att hon gjort, speciellt de senaste åren.

– I Sonias fiolspel hörs det tydliga svänget och den omiskännliga sahlströmskraften, samtidigt med hennes

eget uttryckssätt, säger Olov Johansson lärarkollega i Tobo och nyckelharpspelare i Väsen, en av vårt lands mest populära folkmusikgrupper.

I hemmet blir det mycket musik eftersom de tre barnen också musicerar. Liket sin far har Sonia inte heller tvingat sina barn att spela utan det har skett efter eget intresse. Dottern Karin, 22, sjunger visor och Kristin, 13 år, spelar klarinetten. Sonen Olle, 20 år, har under lång tid spelat elbas och jazz, men de senaste åren har även han dragits mer och mer till nyckelharpa och folkmusik.

Text och foto: Eva Corlin

Sonia Sahlström, riksspelman och traditionsbärare som funnit sin egen stil, är en omtyckt pedagog och inspirationskälla för många ungdomar.

Jag kände att jag hörde hemma i folkmusiken

